

Spanien under frankismens dödskamp

Artikelsamling

Detta är en artikelsamling som handlar om Spanien under de händelserika åren 1975-77, då diktatorn Franco dog, diktaturen bröt samman och landet genomgick en ”demokratisk öppning”. Under dessa år fullkomligt kokade Spanien av politisk och facklig aktivitet, med strejker, demonstrationer, politiska möten, debatter och kulturevenemang, omfattande utgivning av politisk litteratur (böcker, broschyrer, tidningar) osv. Man kan säga att landet befann sig i en ”förrevolutionär situation”.

Vilken väg skulle landet gå? Skulle det bli en revolutionär utveckling, eller skulle borgare och reformister lyckas leda in det hela på för kapitalet mindre farliga vägar? Hur det gick vet vi nu: Borgarna lyckades i sitt uppsåt, understödda av de reformistiska arbetarorganisationerna.

Texterna nedan handlar om denna viktiga period, då det fortfarande var en öppen fråga vilken väg utvecklingen i Spanien skulle ta.

De tre första artiklarna är från tidskriften *Fjärde Internationalen* (1975). Den första av dessa är ett förslag till politiskt program för en revolutionär lösning av krisen, medan de andra två ger en bakgrund och sätter händelserna i ett bredare politiskt-historiskt sammanhang.

Den fjärde artikeln, som är från *Fjärde Internationalen* (1977), synar närmare ”arbetar-kommissionerna”, som hade central roll i kampen under dessa år.

Artikelsamlingen avslutas med en debatt som publicerades i veckotidningen *Internationalen* (1977). Det är ett meningsutbyte mellan FK (Förbundet Kommunist) och KAF (Kommunistiska Arbetarförbundet, föregångare till Socialistiska Partiet) där man bl a diskuterar den ”yttersta vänsterns” roll och uppgifter i Spanien.

Avslutningsvis ges några tips på ytterligare texter för den som vill veta mer om arbetarrörelsens historia i Spanien.

Innehåll

Uppgifterna i Spanien idag.....	1
Diktaturens nedgång.....	2
Reformistisk eller revolutionär strategi.....	5
Aktionsprogram för Spanien	8
Internationell solidaritet	13
Kris i Spaniens ekonomi	15
Krisen inom jordbruket	15
Från 1972-73 års industriella boom till den nuvarande recessionen.....	16
Arbetslösheten ökar.....	17
Handelsbalansens underskott och inflation.....	17

Franco-regimens uppgång och nedgång.....	20
Att exploatera med alla medel.....	20
Diktatur – men inte fascism	21
Bourgeoisins hegemoni	22
Framåt internationella kapitalet.....	23
Fritt fram för kapitalet Opus Dei och maktstrider.....	24
Motståndskampen börjar	26
Strejkerna och Arbetarkommissionerna	27
Kamp som ger resultat.....	27
Och så kom ”liberaliseringen”	28
Julian Grimau. Torterad och mördad	28
Arbetarkommissionerna permanentas	29
Falangen stärker sin ställning.....	30
Krislösningar på arbetarnas bekostnad.....	31
Grupperna som stöder Franco	31
Ett revolutionärt parti	32
Arbetarkommissionernas framtid i Spanien.....	33
Debatt och intervjuer.....	33
För en fackförening som samlar arbetarklassens alla politiska strömningar.....	35
Bygg enhetsfackföreningar på basnivå	38
Kämpa på två fronter för den fackliga enheten	40
Bygg ”fria fackföreningar”.....	43
Debatt om Spanien	46
”Arbetarkamp” och Spanien: Med verkligheten som fiende	46
Arbetarkamps reporter uppmanar Internationalen: ”Läs den politiska kartan”	47
Svar till ”Arbetarkamp”: Använd kompassen – den konkreta analysen!.....	50
Lästips	54

Ur *Fjärde Internationalen* 4-1975

Uppgifterna i Spanien idag

Resolution från Fjärde internationalens Förenade Sekretariat

Francoregimens dödskamp har börjat. Dess strukturer knäcks och bryter samman en efter en under trycket från en allt våldsammare massrörelse. De besuttna klasserna splittras upp och paralyseras alltmer när de försöker hitta ett svar på det växande missnöjet och vreden hos alla arbetande massor. Samtidigt går proletariatet framåt mot en generalisering, ett enande och en politisering av sin kamp och mot en allt mer direkt konfrontation med diktaturen och dess repressiva instrument.

Francodiktaturens dagar är räknade; timmen för den nya spanska revolutionen är snart slagen.

Ett nytt och mer avancerat stadium har nåtts i massrörelsens uppsving sedan november 1974. Detta uppsving har accelererat sedan utbrottet av de mäktiga demonstrationerna och strejkerna mot de dödsdomar som utfärdades mot militanter i ETA av krigsdomstolen i Burgos. I en serie imponerande generalstrejker i solidaritet med dessa militanter, har det spanska proletariatet blivit medvetet om sin styrka och visat prov på en högre klassmedvetenhet än någonsin sedan nederlaget i inbördeskriget.

Generalstrejker i Pamplona, Tolosa, Asturien och Galicien har utvecklats till stöd med delar inom arbetarklassen som slagits speciellt hårt av frankismens och arbetsköparnas repression i form av avskedanden, friställanden och arresteringar.

Men mest imponerande var utan tvivel den generalstrejk som genomfördes i Baskien, 11 december 1974. Strejken genomfördes på arbetarkommittéernas uppmaning och 25 000 arbetare mobiliserades på en plattform som vid sidan om omedelbara dagskrav, förde fram krav om frihet åt de politiska fångarna och upplösning av de repressiva styrkorna. Denna generalstrejk hade föregåtts av en strejk av 30 000 arbetare i den baskiska provinsen

Guipúzcoa 2-3 december i solidaritet med de hungerstrejkande politiska fångarna.

Dessa aktioner av politisk klassolidaritet utan motsvarighet i de senaste årens arbetarkamp i Europa uttrycker klart den grad av mognad som har uppnåtts i den för-revolutionära situationen i Spanien.

I alla dessa lokala eller regionala generalstrejker framträder vissa gemensamma drag. Olika former för arbetarnas självorganisering – arbetarkommissioner, stormöten, valda förhandlingskommittéer – har uppkommit. Och den högsta formen – valda strejkkommittéer – har utvecklats i en mängd betydelsefulla strider, t ex Pamplona, SEAT/Barcelona, Valladolid.

Självorganiseringen ger i sin tur en impuls till att ta initiativ för att försöka centralisera kampen. Under generalstrejken i Pamplona bildades en kampkommitté, som bestod av valda kommittéer från flera fabriker och arbetarkommissioner från andra. Representanter för studenterna och kvarterskommittéerna var också närvarande.

I Barcelona fungerar redan ett förenat samordningsorgan för arbetarkommissionerna. I Baskien håller samma sak på att hända. I Madrid, Galicien och Asturien gör man också verkliga försök till samordning. I Valladolid organiserades en central strejkkommitté under aprilstrejken 1975. Försök gjordes att samordna denna strejk med arbetarnas strejk på FASA/Renault-fabriken.

De nuvarande nationella samordningsorganen inom arbetarkommisionerna består endast av krafter som kontrolleras av kommunistpartiet. För att kunna ena alla arbetarkommisioner krävs att man går utöver dessa otillräckliga ramar. Möjligheterna för ett sådant enande blir allt större och upplevs allmänt som en brådskande nödvändighet av arbetarna själva.

Arbetarkampen går långt utöver en kamp enbart för dagskraven. I kampen ställs helt rättmätiga ekonomiska krav, som lika löneökningar åt alla, minimilön på 800 pesetas/dag (ungefär 65 kr), stopp för nedläggningar av företag och kampen mot de höga levnadsomkostnaderna. Men i kampen reses också övergångs krav, som indexreglerade löner, öppnandet av räkenskapsböcker och vissa krav på arbetarkontroll. Och det finns också demokratiska, som befrielse åt de politiska fångarna, strejkrätt, fackföreningsfrihet, rätt att sluta sig samman, demonstrera, pressfrihet och upplösning av diktaturens repressiva organ.

En del av dessa demokratiska krav, främst kravet på de repressiva organens upplösande, får en antikapitalistisk dynamik inom Francodiktaturens ramar. Och i sin helhet, tillsammans med andra krav och kampformer som har vuxit fram, kan de bara bidra till att accelerera utmaningen av den borgarklass som behöver diktaturen för att upprätthålla sin makt över arbetarna.

I kampen för samtliga dessa krav, lär sig de strejkande arbetarna att det är nödvändigt att slå mot frankismens förtryckarstyrkor och vidta självförsvarsåtgärder för att uppnå sina mål. Ett brett avantgarde har blivit medvetet om hur viktiga de följande uppgifterna är och man har också börjat ta kamp för dem:

att försvara demonstrationer och möten,
att försöka rädda kamrater som gripits under demonstrationer från sina bödlar,
att försvara kommittéerna från arresteringar,
att förbereda morgondagens generalattack mot fångelserna vid första tecknet på diktaturens kollaps.

Denna tumultartade utveckling av arbetarkampen stimulerar och påskyndar kampens framväxt inom en rad folkliga skikt, en kamp som tenderar att smälta samman med proletariats. Särskilt viktig är hemmafruarnas bojkottrörelse mot de stigande priserna som just utvecklats i flera områden i Spanien, mobiliseringen av småbutiksägarna och småbönderna, läkarnas och sjukvårdsarbetarnas strejk, lärarnas generalstrejk den 20 januari 1975, kvinnokampsrörelsens uppsving samt det nya uppsvinget i studentrörelsen.

Även på dessa olika områden framträder ett starkt krav på samordning. Spontant gör massrörelsen försök att samordna och centralisera sina strider genom gemensamma och representativa organ -- i bostadskvarter, i stora fabrikscentra och till och med organ som omfattar hela regioner. Dessa samlar all den massenergi som frigjorts i det nuvarande uppsvinget för rörelsen. De revolutionära marxisternas uppgift består i att stödja och stärka alla dessa strävanden för att stimulera framväxten av bredast möjliga organ för massans självorganisering, så att alla dessa strider smälter samman och kan koncentrera sin energi på det centrala målet -- att fälla diktaturen, att skaka om det kapitalistiska systemet och påbörja den spanska revolutionen.

Diktaturens nedgång

De besuttna klasserna i Spanien går in i den sista fasen i frankismens dödskamp i ett tillstånd av djupaste splittring och förvirring, hand i hand med en växande paralysering. Den spanska bourgeoisin är nästan helt enig i sin övertygelse om att diktaturen, i sin nuvarande form, gör

deras klassintressen en björntjänst, och att den inte längre är effektiv ur en ren förtryckarsynpunkt.

Men borgarklassen är djupt splittrad om målen och metoderna för att mjuka upp eller ersätta diktaturen.

Under inflytandet av efterkrigstidens långa uppsving i den imperialistiska ekonomin, har den spanska kapitalismen undergått djupgående förändringar som gjort Francodiktaturen till ett alltigenom oanvändbart system för att tjäna det spanska storkapitalets intressen eller tillförsäkra det klassherraväldet när det nu står ansikte mot ansikte med den växande massrörelsen. Den fascistiska extremhögern är den enda kraft som vill behålla diktaturens struktur när diktatorn lämnat scenen, men den saknar en tillförlitlig social bas inom någon klass eller något skikt i det spanska samhället. Man kan nästan säga, att det enda som förenar den spanska borgarklassen är övertygelsen om att Francodiktaturen i sin nuvarande form inte längre är användbar.

Det internationella kapitalet utövar i sin tur en press utifrån samma övertygelse. Den påbörjade portugisiska revolutionen understryker nödvändigheten för den amerikanska imperialismen att utvidga sin baser i Spanien eller ersätta de portugisiska NATO-baserna med spanska. Den internationella ekonomiska recessionen, som hotar att kväva den spanska ekonomins expansion, ökar hela den europeiska borgarklassens intresse av att integrera Spanien i EG (Europeiska Gemenskapen). Detta även om recessionen på kort sikt ökar de ekonomiska hindren för en sådan integration. (1974 visade den spanska betalningsbalansen ett underskott på mer än 12 miljarder kronor, växande svårigheter för jordbruksexporten, bristande konkurrenskraft vad gäller industriprodukter, etc...)

Men dessa politiska operationer är svåra att genomföra så länge som den spanska regeringen som skall delta i dem fortsätter att vara en diktatur, som är hatad av alla för sin blodiga repression och för sitt förnekande av till och med de mest elementära demokratiska rättigheter för de arbetande massorna.

Likaså lär erfarenheten av den portugisiska revolutionen den spanska borgarklassen, att bibehållandet av diktaturen utöver en viss gräns enbart kan medföra negativa resultat för kapitalet utan att erbjuda några märkbara fördelar. Francodiktaturen är inte längre kapabel att splittra upp arbetarklassen och arbetarrörelsen. Arbetarna organiserar sig själva i olika grupper och institutioner som i morgon kommer att dyka upp till ytan som mäktiga massrörelser och även som enande organ av rådstyp.

Men den senila diktaturen förhindrar borgarna att organisera sig på ett liknande sätt. Diktaturen fördröjer återupprättandet av borgarnas politiska partier och avskär dem från varje möjlighet att erhålla en massbas, om än aldrig så instabil, som är fallet i Portugal idag.

Men medan borgarklassen är i det närmaste enig om behovet att få slut på frankismen i dess nuvarande form, förblir den djupt splittrad på frågan om vilken typ av politisk regim som skall ersätta Francoregimen.

Borgarklassen är fullständigt medveten om den explosiva naturen hos de motsättningar som finns i det spanska kapitalistiska samhället. Bourgeoisin vet, att trots framgångarna vad gäller industrialiseringen, är de sociala motsättningarna och de regionala skillnaderna mer markerade än i något annat imperialistiskt land.

Enligt den officiella statistiken tillgodogör sig 1,22 procent av de spanska hushållen en större del av nationalinkomsten än 52,6 procent av de övriga hushållen. Per capita-inkomsten i de

fem fattigaste provinserna (Orense, Almería, Granada, Caceres och Malaga) är knappt 10 procent av per capita-inkomsten i de rikaste provinserna.

Borgarklassen känner klassmedvetandet och kampviljan hos proletariatet i Spanien. Den vet att jordfrågan är explosiv i söder och väster. Den är medveten om den inte mindre explosiva karaktären hos den nationella frågan, speciellt i Euzkadi (Baskien). Den följer med oro de traditionella organisationernas – Kommunistpartiet, KP och Socialistpartiet, PSOE – relativt minskade kontroll över arbetarklassen, som skänker föga tilltro till projektet att återupprätta en borgerlig demokrati där de reformistiska och nyreformistiska ledarskapen skulle kunna leda in massornas kamp på vägar, som inte står i strid med bibehållandet och konsolideringen av det kapitalistiska styret med hjälp av klassarbetspolitik och samarbete med regeringen.

Slutsatsen som kan dras från det portugisiska experimentet kan endast bekräfta denna fruktan. Försöket att förändra den portugisiska diktaturen ”lugnt” har misslyckats på ett uppenbart sätt: Och detta projekt hade ändå en betydligt större möjlighet att nå framgång än ett liknande skulle ha i Spanien. Detta för att frågan om kolonialkrigets avslutande intog främsta platsen i Portugal, något som tillsammans med diktaturens fall kunde tillfredsställa massorna. Vad mer är, graden av kampberedskap, medvetenhet, erfarenhet och politisering av proletariatet var från början lägre i Portugal än i Spanien.

Efter knappt sex månaders tillväxt och långsam uppgång har den portugisiska massrörelsen tagit en så tumultartad vändning att man kan hävda att den portugisiska revolutionen har börjat.

Om ett regimskifte skulle komma till stånd i Spanien skulle det inte ens ta sex månader för att ett skådespel – än mindre upplyftande för den spanska bourgeoisin än det som nu utvecklar sig i Portugal – skulle ta sin början.

Detta är orsaken till att den spanska bourgeoisin, av skräck för proletariatet och dess revolutionära potential, inte är beredd att genomföra en ”revolution ovanifrån”, en väg som Spanska kommunistpartiet och dess allierade bönfäller den att ta. Alla de garantier som reformisterna och nyreformisterna är beredda att erbjuda är otillräckliga för att ändra denna misstro, som vuxit fram ur en klar klassinstinkt.

Liksom 1936 har ingen liberal flygel, om än aldrig så lösliig, framsprungit ur den spanska bourgeoisin för att samarbeta med kommunisterna och socialisterna före diktaturens fall. Liksom folkfronten på den tiden blir kommunistpartiets ”Demokratiska junta” ingen verklig allians med borgerliga strömningar, utan man tvingas söka favörer från borgarklassens skugga.

Under dessa omständigheter blir de olika ”liberaliseringsprojekt” som utarbetas inom eller i utkanten av diktaturen bara farsartade. Medan de bevarar diktaturens väsentligaste karaktärsdrag lyckas de inte på något sätt förhindra dess upplösning. Genom att visa på borgarklassens oförmåga till att reformera sin diktatur, sporrar de tillväxten av den revolutionära massrörelsen.

På grund av den nuvarande situationens utomordentliga allvar har bourgeoisin satt sitt hopp till en politisk lösning som man hoppas ska skjuta upp det slutgiltiga angreppet från massrörelsen med hjälp av en reformering av diktaturen: Den ska ske genom att Juan Carlos tillträder posten som statsöverhuvud, kanske till och med före Francos död.

Denna politiska operation är från början dömd att misslyckas.

Faktum är, att de minimala eftergifter till massrörelsen som ingår i projektet inte kommer att dämpa kampen. Tvärtom kommer de att ge den ny stimulans som definitivt kommer att omintetgöra varje försök att förlänga regimen.

Därför är det särskilt betecknande att nu under denna operations förspel intensifieras repressionen både från polisen och från arbetsköparna. De senare vägrar systematiskt att förhandla med arbetarkommisionerna och organen för massornas självrepresentation. I stället försöker de påtvinga arbetarklassen den frankistiska ”vertikala fackföreningen”, som är den enda ”tillförlitliga förhandlingspartnern”.

På samma sätt är det betecknande att denna intensifierade repression är helt oförmögen att förhindra utbrotten av strejker, utan till och med påskyndar radikaliserings och politiseringen.

Den spanska bourgeoisin befinner sig därför i ett tillstånd av växande politisk paralysering. Det bästa symboliska uttrycket för det är regeringen Arias, som är det svagaste kabinettet diktaturen haft sedan den etablerades. Helt utan auktoritet, djupt splittrad, föremål för successiva ”regeringskriser”, visar den alla tecken på en ”fin de régne” om inte en ”fin de regime” (”Fin de régne” – slutet för regeringen; ”Fin de regime” – slutet för hela regimen).

Under den nuvarande perioden har de innersta cirkelarna i departementen, kyrkan och de högutbildades yrkesorganisationer – basen för diktaturens traditionella stöd – börjat påverkas av agitationen och kraven mot regimen. Detta skärper olika sidor av diktaturens förfall.

Under dessa omständigheter är armen den sista verkliga grunden för diktaturen. Men samtidigt är den det enda solida instrumentet för det kapitalistiska systemets försvar och bevarande i Spanien. Ur detta faktum härstammar ytterligare en djupgående motsättning som skakar Francodiktaturen:

Den djupa politiska splittringen inom den spanska borgarklassen i dag och den klasspolarisering som karaktäriserar det spanska samhället måste få djupgående effekter i den spanska armen själv. En klar uppskiktning framträder, mellan en flygel som är sammanlänkad med den yttersta högern och beredd att påta sig de politiska och repressiva ansvarigheter som är nödvändiga för att upprätthålla diktaturen, och en teknokratisk flygel som är sammankopplad med försöken att ”liberalisera” Francoregimen. Denna flygel vill inte smutsa sina händer med lågtstående polisaffärer, men den är inställd på att stödja såväl en regimförändring som varje annan inriktning som storkapitalet skulle vilja välja.

Denna splittring berör också massan av soldater och på så sätt blandar den sig med alla antidiktatoriska och antikapitalistiska stämningar som sprider sig bland folket i Spanien.

På grund av detta skulle armens enighet hotas om regimen i dag försökte använda den i en ”preventiv kupp”. Samtidigt är denna enhet borgarklassens sista trumfkort. En borgarklass som politiskt sett står med ryggen mot väggen. Det är därför mindre och mindre sannolikt att en sådan kupp för att hejda diktaturens upplösning kommer till stånd. Snarare är det troligt att denna upplösning fortsätter tills ett nytt utbrott av den politiska, sociala och ekonomiska krisen leder till diktaturens sammanbrott.

Reformistisk eller revolutionär strategi

I 20 års tid har det spanska kommunistpartiet, KP, och dess olika allierade envist hållit fast vid strategin att sätta press på bourgeoisin – ”den fredliga generalstrejken” – och att erbjuda storkapitalet allt mer omfattande garantier om klassamarbete och respekt för den borgerliga

ordningen för att diktaturen ska ersättas med en borgerligt demokratisk regim. Demokratiska juntan är bara den senaste varianten på en och samma strategi som aldrig ändrats – att övertyga den spanska bourgeoisin om att den kan förändra sitt politiska system utan att dess klassherravälde egentligen hotas.

Från första början har denna strategi varit orealistisk och utan trovärdighet eftersom den inte har förmått någon betydelsefull sektor av borgarklassen att gå till attack mot diktaturen. KP:s strategi bortser från den akuta och explosiva naturen i de sociala motsättningarna; den bortser från graden av kampvilja och klassmedvetande hos proletariatet; den bortser från det faktum att bourgeoisin är mycket akut medveten om denna situation.

I 20 år har KP och reformisterna gjort oupphörliga manövrer för att ”övertyga” bourgeoisin om att ersätta diktaturen med en borgerligt demokratisk parlamentarisk regim. De har vunnit mycket små framgångar, men ändå har KP:s stora tyngd inom massrörelsen utan tvekan gjort det möjligt för Demokratiska juntan att för ganska stora sektorer av arbetarklassen och småbourgeoisin framstå som en alternativ lösning på diktaturens kris.

Därför är bokslutet för denna politik att den håller tillbaka, förvillar och upplöser arbetarkampen och därigenom leder den in i en återvändsgränd.

Det är ett skändligt bokslut. Men det är ett korrekt bokslut. Detta bevisas t ex av KP:s vägran att skriva under yttersta vänsterns och ETA V:s upprop till generalstrejken den 11 december 1974 i Baskien. Det bevisas också av samma partis strävan att reducera arbetarkommissionernas funktion till att enbart stödja de fascistiska fackföreningarnas ”legala” administrationer – de delar av arbetarkommissionerna som opponerar sig försöker man isolera genom byråkratiska manövrer.

Den Demokratiska juntan har nyligen lagt fram en plattform som visar hur långt reformisterna och nyreformisterna är beredda att gå i politiska eftergifter till bourgeoisin för att få den att göra upp med diktaturen. Denna plattform innehåller inga krav på upplösning av Franco-regimens repressiva organ, utrensning i armén, bestraffning av Francos medbrottslingar och tortyrexperter, rätt till självbestämmande för förtryckta minoriteter i Spanien – trots att dessa krav har förts fram spontant av massorna i dussintals strider de senaste månaderna.

KP:s ledarskap och dess allierade vill tala om för den spanska borgarklassen att regimen kan förändras på ett sätt som inte bara lämnar dess ekonomiska makt och privata egendom intakt, utan även dess instrument för förtryck av arbetarklassen.

Detta är det verkliga innehållet i deras förrädiska politik.

Även om effekten av denna politik är svag i dag kommer den definitivt inte att vara det omedelbart efter diktaturens störtande. Då kan en allians med de socialdemokratiska reformisterna, neo-socialdemokraterna eller med stalinisterna för en betydande del av bourgeoisin framstå som en sista utväg för att stoppa ett revolutionärt uppsving – och det med en medicin som inte omedelbart hotar dess klassherravälde.

Men reformisternas och stalinisternas förmåga att genomdriva detta kontrarevolutionära arbete beror inte enbart på deras egna intentioner och politiska inriktning, utan framför allt på graden av social kris och massrörelsens utveckling, klassmedvetandets utveckling hos massorna, graden av självorganisering och centralisering, styrkeförhållandena mellan reformisterna och revolutionärerna inom arbetarrörelsen och de framsteg som gjorts i att bygga det revolutionära partiet.

I årtal har revolutionära marxister ställt en konsekvent klasstrategi mot den klassamarbetsstrategi som KP och dess reformistiska och neoreformistiska allierade fört fram. De betraktar varje föreställning om att diktaturen skulle kunna förändras på ”fredlig) väg ovanifrån, genom att en sektor inom de besuttna klasserna blir medveten om den borgerliga demokratins ”fördelar”, som orealistisk eftersom den avleder massorna från klasskampens väg och håller tillbaka och splittrar dem. Endast en revolutionär generalstrejk kan störta diktaturen. När detta har genomförts, kommer den process som tar sin början i Spanien att bli en proletär revolution och inte ett experiment i fredligt överförande av makten från en grupp borgerliga politiker till en annan.

Trotskisternas systematiska propaganda för en revolutionär generalstrejk motsvarar objektivt strävandena och de naturliga tendenserna hos den bredaste förtruppen bland arbetarna och ungdomen i Spanien. Den börjar förverkligas av delar av proletariatet, som inte är medlemmar i revolutionära organisationer – i så hög grad har den uttryckt det logiska resultatet av alla de klass-strider som nu utvecklas. Den våldsamma tillväxten av massrörelsen har satt generalstrejken på dagordningen i ett växande antal arbetarcentra och industriregioner. Utsikterna av att se den förverkligad på nationell nivå har därmed blivit en möjlighet som borgarklassen själv måste ta med i beräkningen.

Men just för att revolutionärernas strategi börjar förverkligas är det viktigt att konkretisera dess innehåll och särskilda kännetecken: Vad revolutionära marxister utdömer i Spanien är en ”fredlig” regimförändring, avskaffandet av diktaturen genom beslut av en ”liberal” gren av den spanska borgarklassen. Denna möjlighet är redan utesluten av det verkliga livet i så hög grad att varje nytt stadium i diktaturens upplösning endast kommer att understryka den häftiga tillväxten av massrörelsen än mer.

Men det är inte utan vidare klart att diktaturen bara kan falla under trycket från en upprorisk generalstrejk i nationell skala. De senaste månadernas händelseförlopp har visat att revolutionära generalstrejker på lokal och regional nivå, genom att de utvecklas och sprids, påskyndar diktaturens upplösning till en sådan grad att ett nytt utbrott av krisen kan leda till diktaturens fall innan attacken mot den nått ett sådant stadium att en revolutionär strejk genomförs samtidigt i alla industriområden.

Den viktigaste skillnaden mellan en revolutionär och en reformistisk strategi är inte att revolutionärerna har uppfattningen att en generaliserad och segerrik konfrontation i hela Spanien med de repressiva styrkorna är en absolut förutsättning för diktaturens fall. Skillnaden är i stället att det enligt revolutionärerna inte går att utveckla, bredda och generalisera massornas kamp för ekonomiska och demokratiska krav på något varaktigt sätt, om man inte förbereder ett totalt angrepp med målet att störta diktaturen genom en mobilisering med antikapitalistiska mål som sätter skapandet av dubbelmaktsorgan på dagordningen.

Revolutionärernas mål är att förvandla det nuvarande uppsvinget i kampen till en revolutionär situation, som får diktaturens fall att sammanfalla med början till en attack på det kapitalistiska systemet och den borgerliga staten.

Strategin för den revolutionära generalstrejken har just denna funktion. Den avser inte att räkna upp en lista av förutsättningar utan vilka diktaturens fall skulle bli omöjligt att genomföra.

Aktionsprogram för Spanien

I överensstämmelse med denna strategi, kombinerar Fjärde Internationalens aktionsprogram för Spanien de ekonomiska och demokratiska kraven samt de övergångskrav, som redan rests i massrörelsens mest avancerade strider, med alla de krav som hitintills bara framförts av en del av det breda avantgardet. Dessa krav måste föras in i de arbetande massornas medvetande för att de ska kunna finna de revolutionära och korrekta svaren på de problem som kampen mot Francodiktaturen och kapitalismen ställer.

Aktionsprogrammets funktion är att slå rot och blomma i den kamp som i dag breder ut sig i hela Spanien. Genom att ta hänsyn till den ojämna utveckling och de skillnader i organisationsnivå och politiskt medvetande som fortfarande kännetecknar denna kamp, måste aktionsprogrammet se till att alla ansträngningar sammanstrålar på den väg som leder fram mot segern: massrörelsens enhet och självständighet gentemot borgarklassen och dess organiserade uttryck i utvecklandet, samordningen och centraliseringen av arbetarnas maktorgan.

Här följer de paroller med vilka trotskisterna närmar sig den antågande tredje spanska revolutionen:

1. Mot kapitalistisk exploatering. För arbetarnas krav.

Ett av de grundläggande framstegen från de senaste årens kamp har varit generaliseringen av krav som utjämnar skillnader inom klassen, ekonomiska paroller som uttrycker krav som alla arbetare ställer på arbetsköparna idag. I en situation av fullt utvecklade ekonomisk kris – samtidigt som ”sociala paketer” för Spaniens ”demokratiska” framtid börjar skisseras inför frankismens sammanbrott – förstår man att användbarheten för dessa krav är större än någonsin:

- Lika lön för lika arbete oavsett ålder, kön eller nationalitet.
- Lika lön för lantarbetare och industriarbetare.
- Minimilön på 800 pesetas/dag (ca 65 kronor).
- Omedelbara och lika löneökningar för alla med 7 000 pesetas per månad, ovanpå baslönerna.
- 40-timmarsvecka inom alla sektorer utan lönesänkningar och utan höjd arbetstakt.
- Inga avdrag eller skatter på löner.
- Ersättning för sjukdom, olyckor och arbetslöshet och pension som motsvarar full lön.

Men det finns inga löneökningar som på ett varaktigt sätt kan ge kompensation för de svindlande prisökningarna. Under 1975 – för tredje året i rad – kommer det verkliga levnadskostnadsindex att stiga med mellan 25-30 procent. Dessutom hotas tusentals arbetare av arbetslöshet. Det verkliga antalet arbetslösa närmar sig en halv miljon och situationen kommer att förvärras inom den närmaste tiden när ca 200 000 immigranter arbetare återvänder. Parollen om indexreglering reses redan i många kampavsnitt. Att sprida denna paroll är av omedelbar vikt:

- För en glidande löneskala: automatisk månatlig uppjustering av löner och sociala förmåner, som kompensation för prisökningar, i enlighet med index upprättade av arbetarnas organisationer.

– För en glidande arbetstidsskala: fördelning av arbetstimarna bland tillgängliga arbetare vid fabriken, industribranschen och på regional nivå, utan lönesänkningar, under kontroll av delegater valda av arbetarna.

Kapitalisterna möter den ekonomiska krisen med sina ”klassiska” vapen – falska konkurser, fabriksnedläggelser, massiva avskedanden, kraftigt ökat arbetstempo. Arbetarrörelsen har också ett klassiskt vapen mot kapitalistisk plundring och bedrägeri – arbetarkontroll!

De första erfarenheterna av arbetarkontroll har redan vunnits i kampen mot SEAT, Bianchi, etc.:

– Arbetarkontroll över produktionen: upphävande av affärshemligheterna, öppna räkenskapsböckerna.

– Arbetarkontroll över löneformer och arbetstakt.

– Arbetarveto mot alla avskedanden och alla företagsnedläggningar.

Tillsammans med dessa krav – som en förutsättning för att kunna realisera dem och som ett vapen mot demagogin om de ”oövervinnliga” ekonomiska svårigheterna för arbetsköparna – bör arbetarna resa följande krav:

– Nationalisering utan kompensation av privata banker och finanskorporationer (med undantag av småspararnas sparmedel).

– Nationalisering utan kompensation av alla nedlagda fabriker, återupptagande av produktionen under arbetarkontroll.

– Upphävande av den frankistiska arbetslagstiftningen

– ett vapen för överexploatering av arbetarna – och avskaffandet av de fascistiska fackföreningarna, CNS – ett grundläggande instrument för repressionen och kontrollen över arbetarklassen.

– En klassmässig fackförening, oberoende av kapitalisterna och deras stat, baserad på demokratiska val av delegater och ledare på alla nivåer och med garanterad tendensfrihet.

2. För alla utsagnas krav. För en radikal jordreform.

Arbetarklassen i Spanien står inte ensam i kampen. Studenter, lärare, instruktörer, hemmafruar och sina butiksägare kämpar också för sina krav och i solidaritet med arbetarna. De lokala generalstrejker som uppstått vittnar om detta. De förebådar den revolutionära alliansen mellan arbetarklassen och hela det arbetande folket på klassmässig grund mot varje pakt med bourgeoisin. För att kunna gå fram på denna linje måste arbetarklassen ta upp de grundläggande kraven som alla dessa sektorer för fram i sin kamp:

– Mot kapitalets profiterande på undervisningen. För en fri, ickereligiös, flerspråkig, allsidig och obligatorisk undervisning upp till 18 år.

– Omedelbar expropriering av alla privata undervisningsanstalter.

– Mot läkemedel fördelade efter klasstillhörighet. För social säkerhet finansierad av staten och företagen under arbetarkontroll; hela befolkningen måste garanteras kvalificerad sjukvård och helt kostnadsfri medicin. Nationalisering utan kompensation av alla läkemedelstruster. Omedelbar expropriering av alla pantlåneinrättningar, försäkringsbolag och privata kliniker.

– Inga hyror högre än 10 procent av grundlönerna. Omedelbar ockupation av obebodda hus av

familjer utan husrum.

– Prisövervakningskommittéer bestående av delegater för arbetare, bönder, hemmafruar och småbutiksägare som är förmögna att bekämpa spekulation, hamstring, spel och bedrägeri med nödvändighetsvaror.

– Långa, räntefria krediter åt småbutiksägare.

Men den spanska arbetarklassens främsta allierade finns på landsbygden. 25 procent av den aktiva befolkningen är bönder. De lider alltmer av de svårartade egendoms-, produktions- och distributionsförhållanden som råder inom det spanska jordbruket. Inte bara det Agrara proletariatet, som redan har en storartad kampradition – speciellt i sydvästra Andalusien – utan också bönderna har deltagit i kampen över hela Spanien. En radikal jordreform står därför på dagordningen:

– Expropriering utan kompensation av de stora jordegendomarna och de kapitalistiska storjordbruket. Avskaffande av all form av åtskillnad mellan ägande och brukande: Jorden till dem som brukar den!

– Nationalisering av försäljningsnätet för jordbruks. produkter och organisering av distributionen av valda delegater för jordbruksarbetarna, medlemmarna av jordbrukskooperativ, och småbönder.

3. För krossandet av Francodiktaturen. För demokratiska rättigheter. För alla förtryckta nationaliteters självbestämmanderätt. Mot all form av förtryck och repression.

Diktaturens störtande måste genomföras till dess yttersta konsekvenser. Inget får tillåtas att överleva av Francodiktaturen – inte ens en skugga. En enda virus kan återigen infektera hela landet.

Massrörelsen förstår mycket väl detta fundamentala villkor för dess seger. De paroller som är nödvändiga för att krossa Francodiktaturen kommer att ristas in i massornas medvetande med blodsfärgade bokstäver:

– Upplös alla speciella repressionsstyrkor och alla Franco-diktaturens domstolar.

– Räkning måste göras upp med diktaturens alla brott. Övervaknings- och utrensningsskommittéer måste upprättas på varje fabrik, i varje bostadsområde, i städer och på landet.

– Folktribunaler skall döma torterarna och mördarna och alla fascistiska gamar.

Den revolutionära antimilitarismens grundläggande paroller kommer att få en brännande aktualitet under den kommande spanska revolutionen. Det krävs utrensningar inom en armé som är infekterad av fascister, Pinochet-kandidater och officerare från inbördeskriget. Både inom och utanför militärbarackerna måste en organisering ske som lägger grunden till det nödvändiga svaret på varje kuppöversök.

– Ut ur armén med alla reaktionära chefer och officerare. Upplös alla legotrupper och koloniala trupper.

– Demokratiska rättigheter åt soldaterna. Upprättandet av soldatkommittéer på alla militärbaracker. En samordning mellan dessa kommittéer och en samordning mellan kommittéerna och arbetarorganisationerna.

– Upprättandet av arbetarkommissionernas och liknande institutioners permanenta

självförsvarenheter, som är förmögna att organisera ett svar på alla former av repression emot massrörelsen och dess avantgarde. Dessa enheter kommer att utgöra grunden till de framtida arbetarmiliserna.

Efter 40 år av diktatur kommer en oerhörd längtan efter att fullständigt få utöva alla rättigheter och demokratiska friheter till uttryck i massornas alla strider. Det ta är sant på så sätt att det redan har framträtt planer på ”genvägs-demokrati” som exempelvis Demokratiska juntan. Planer som söker reducera massornas strävanden till den magra omfattning som den spanska borgarklassen påstås kunna tolerera. Reformisterna söker på så sätt än en gång lägga bödelns snara runt den spanska arbetarklassens nacke.

Trotskisterna kommer att kämpa energiskt och med beslutsamhet för alla demokratiska krav och mot varje form av repression och förtryck, försöka se till att alla försök att begränsa massornas demokratiska rättigheter överskrids av massornas egen kamp.

- Obegränsad strejkrätt utan några som helst inskränkningar.
- Frihet att hålla möten, församlingsfrihet, pressfrihet och demonstrationsfrihet.
- Frihet åt alla politiska fångar. Rätt för alla i exil att återvända.
- Val till konstituerande församlingar, med rösträtt för alla män och kvinnor som fyllt 16 år. Rätt för alla spanska emigranter och deras familjemedlemmar att rösta i dessa val.
- Avskaffa varje form av censur. Frihet för konstnärligt skapande.
- Obegränsad och fullständig sexuell frihet. Rätt till sexualupplysning. Fri distribution av preventivmedel på begäran. Fri abort på begäran.
- Upphäv all diskriminering av kvinnor, ekonomiskt, juridiskt och socialt.
- Fullständig åtskillnad mellan kyrka och stat.
- Omedelbart och villkorslöst återlämnande av de spanska koloniala områdena i Nordafrika till Marocko. – Omedelbart tillbakadragande av alla spanska trupper från Sahara. Villkorslöst oberoende åt Sahara, så att Saharas befolkning fritt kan besluta om sitt öde.

Men det finns en grundläggande demokratisk rättighet i Spanien som ofta glöms bort eller utesluts från oppositionsprogram mot frankismen – rätten till självbestämmande för alla nationaliteter som förtrycks av den spanska staten. Ett revolutionärt program för Spanien måste lägga en särskild vikt vid denna rättighet, som redan är förankrad i massornas medvetande bland dessa nationaliteter:

- Omedelbara val genom allmän rösträtt till en nationell församling i varje område med en förtryckt nationalitet så att denna församling fritt kan bestämma om och utöva självbestämmanderätten.

4. För upphävandet av alla pakter med imperialismen. För Europas socialistiska förenta stater.

Den spanska kapitalismen är fullständigt integrerad i det imperialistiska systemet. Den opposition som vissa europeiska regeringar uttrycker mot Spaniens medlemskap i NATO eller EG är bara en reflex av dessa regeringars djupa fruktan för hur arbetarna i deras egna länder skulle reagera på ett öppet samarbete med Francodiktaturen. Men detta innebär inga som helst hinder för andra former av militärt ”ömsesidigt bistånd, särskilt med Förenta Staterna och Portugal, eller hemliga polisöverenskommelser, särskilt med Frankrike.

För den spanska borgarklassen utgör respekten för och utvidgandet av dessa allianser under alla omständigheter den bästa garantin för dess herravälde. För kommunistpartiet, som agerar genom Demokratiska juntan, representerar villkorslös respekt för samtliga dessa överenskommelser en av nyckelpunkterna för det ”demokratiska alternativet” till frankismen. För revolutionärer är diktaturens störtande, intimt sammanlänkat med upplösandet av alla pakter med imperialismen:

- Upplös alla pakter och alla militärallianser med imperialismen. Upplös den Spansk-amerikanska pakten och den Iberiska pakten. Ut med de amerikanska militärbaserna ur Spanien.
- Upphäv alla hemliga avtal om repressivt och polisiärt samarbete med imperialistiska regeringar. Innehållet i dessa avtal skall omedelbart publiceras.
- Dra tillbaka alla brittiska trupper och militära baser från Gibraltar. Lämna omedelbart tillbaka Gibraltar till Spanien

Spaniens förhållande till EG måste behandlas utifrån en konsekvent internationalistisk ståndpunkt och ställas i motsättning till varje ”taktiskt stöd” till att införliva ett icke-frankistiskt Spanien i EG, en ”taktik” som rätt- färdigas med argumentet att ett sådant införlivande skulle ge landets ”demokratisering” en knuff. Detta kopplas sedan till ett påstående om att EG självt kommer att ”demokratiseras” i framtiden. Den spanska arbetarklassen har erhållit och kommer att erhålla ett verkligt stöd och solidaritet enbart från sina klassbröder.

Mot EG och varje form av internationell politisk allians med borgarklassen måste de spanska arbetarna ställa parollen om Europas socialistiska förenta stater.

Francos Spanien är en gyllene, tillflyktsort för fascister världen över och ett av den internationella fascistiska terrorismens centra. Störtandet av diktaturen måste även innebära, att allt detta slödder – vars intima finansiella militära och politiska länkar med diktaturen är väl kända – ställs inför det spanska folkets revolutionära rättvisa. Spanien måste förvandlas till ett asyländ för revolutionära kämpar över hela världen, ett centrum för internationell solidaritet med arbetarklassens kamp över hela världen.

Solidaritet måste särskilt organiseras med de portugisiska arbetarna och utvecklas i riktning mot en Federation av Socialistiska Iberiska Republiken, mot varje försök att göra Spanien till en kontrarevolutionär bas mot det portugisiska folket.

5. För den proletära enhetsfronten. För en arbetarregering.

Den huvudsakliga styrkan hos den nuvarande massrörelsen i Spanien och den mest solida basen för dess framtida seger över diktaturen och kapitalismen är dess förmåga till självorganisering. Landet har redan bevittnat tusentals av tydliga erfarenheter på detta område bland massorna och det breda avantgardet. För ögonblicket utgör generaliseringen av råden och församlingarna i fabrikena och utvidgandet av deras beslutandemakt, det tydligaste beviset på självorganisering inom massrörelsen. Att kämpa för konsolideringen och utvidgandet av denna process är en uppgift av stor betydelse för den spanska revolutionen:

- För generaliseringen av arbetarförsamlingarna i fabrikena som centra för beslutsfattande. För dessa församlingars val av kommittéer, som kan avsättas av samma församlingar. För samordning och centralisering av strejkkommittéer.
- För stärkandet, bildandet och utvidgandet av arbetarkommissionerna och liknande organ.

För deras samordning och centralisering på alla nivåer och inom alla sektorer i kampen.

Den politiska grundvalen för massrörelsens självorganisering ligger i dess klassmässiga oberoende av borgarklassen. En oförsonlig kamp måste föras mot att bourgeoisin eller någon av dess politiska förespråkare införlivas i massrörelsens eller avantgardets organ.

Bourgeoisins representanter måste uteslutas varhelst de med hjälp av reformisterna och andra förespråkare av klassamarbete redan inkorporerats i sådana organ.

– För upplösningen av alla pakter mellan arbetarnas politiska organisationer och bourgeoisin.

– Arbetarorganisationerna måste lämna Demokratiska juntan och varje annan allians med bourgeoisin.

– För arbetarnas enhetsfront mot diktatur och kapitalism.

Ju skarpare frankismens ruin framträder och ju mer det ögonblick närmar sig då massrörelsen störtar diktaturen, desto mer agiterar reformisterna för parollen ”en bred koalitionsregering”, dvs för ett instrument, som skulle göra det möjligt för bourgeoisin att slita segern ur det spanska proletariats händer och tillförsäkra bourgeoisin de bästa tänkbara omständigheterna för att återuppbygga sin stat. Det verkliga upphovet till Franco-regimens fall – arbetarklassen och de arbetande massorna i Spanien – kan inte vänta sig någonting av en sådan regering, utom att återigen se sina centrala krav undertryckas.

Ingen erövring i kampen kommer varaktigt att kunna garanteras om inte en arbetarregering framträder, grundad på de organ för massornas självorganisering, som växer fram i kampen för störtande och krossande av diktaturen och som är ansvarig blott inför dessa organ. Endast en sådan arbetarregering kommer att kunna röra sig i riktning mot det revolutionära programmets förverkligande, som motsvarar massornas intressen och krav och som därmed öppnar vägen till proletariats diktatur: samordning, centralisering och all makt utövande genom arbetarråden.

Internationell solidaritet

Francodiktaturens fall och inledningen av 1900-talets tredje spanska revolution kan förändra den objektiva situationen i Västeuropa uppifrån och ned. Tillsammans med den revolutionära processen som utvecklas i Portugal, skulle det utgöra en mäktig stimulans för nya viktiga uppsving i den franska och italienska arbetarkampen och på många andra håll. Mot bakgrunden av en generaliserad ekonomisk recession och utdragna sociala och politiska kriser, skulle dessa i sin tur erhålla en mäktig antikapitalistisk dynamik kraftigare än 1968 eller 1969.

Men det skulle vara oansvarigt att så illusioner om en möjlighet att imperialismen och den internationella bourgeoisin förhåller sig passiv när de står inför en kris för sitt system; en kris, som hotar att bli en av de djupaste och bredaste sedan 1917-19.

Om hotet mot det portugisiska proletariats utvecklas trots att bourgeoisin i detta land har ett så viktigt trumfkort som MFA och trots att graden av arbetarnas politisering är lägre än i Spanien (även om den nu utvecklas snabbt), så kan man lätt föreställa sig det våldsamma angrepp som skulle riktas mot den begynnande proletära revolutionen i Spanien, som har ett av de mest kampberedda och politiserade proletariatet i hela världen, och där det är högst möjligt att dubbelmaktorgan kommer att täcka landet i samma ögonblick som diktaturen fallit. Det är därför ett absolut krav på revolutionärer att omedelbart börja förbereda sig och det bredaste avantgardet av arbetare och ungdomar för att ta på sig de många uppgifter av internationell solidaritet med revolutionen och det spanska proletariats, uppgifter som kan

ställas långt snabbare än man måhända föreställer sig.

Idag, mer än efter juli 1936, måste aktiv solidaritet med den framväxande spanska revolutionen bli arbetarklassens sak i Europa och i hela världen. Solidaritetsrörelsen måste dra lärdom av spanska inbördeskrigets erfarenheter och utnyttja de mest flexibla former av icke-sekteristiska enhetsfronter, och inte avvisa något potentiellt stöd. På så sätt måste den utvecklas på grundval av en bred klassmässig självständighet. Detta för att den varken skall kunna utnyttjas i utpressningssyfte eller kunna bromsa kampen och på så sätt leda den spanska revolutionen bort från de vägar som den spontant slår in på, något som i annat fall kan inträffa mot det internationella proletariats intentioner.

Morgondagens omfattande solidaritetsuppgifter måste förberedas i dag. Det bästa sättet att rusta sig för detta är att utveckla en bred internationell solidaritetskampanj med de spanska politiska fångarnas kamp och kräva deras omedelbara och ovillkorliga frigivande. De politiska fångarna som ruttar i Francos fångelser har organiserat en kamp vars sprängkraft, seghet och orubbliga tro på proletariatets seger och vars dagliga heroism saknar motstycke i den europeiska arbetarrörelsens historia, trots denna rörelsens stora rikedom på okuvligt kämpar.

Den respekt och beundran som denna kamp väcker hos var och en måste komma till uttryck i mobiliseringar i hela Europa, som skall förbereda än mer omfattande mobiliseringar, då signalen för diktaturens död ljuder.

Fjärde Internationalen manar sina sektioner, sympatisörer och vänner, det bredaste möjliga arbetar- och massavangardet i Europa och i världen, att slunga sig ut i dessa mobiliseringar.

(översatt av FI-red från *Inprecor* nr 29/1975) Maj 31, 1975.

Kris i Spaniens ekonomi

Efter ett kort uppsving 1969 kom den spanska ekonomin in i en nedgång, som varade till slutet av 1971.

Därefter följde en ny expansionsvåg, som varade till 1974. De första tecknen på uppgång hade visat sig omkring slutet av 1971 och de bekräftades till fullo 1972, då de öppnade vägen för en av den spanska kapitalismens mest blomstrande perioder.¹

Låt oss ta en snabb titt på några av de karakteristiska dragen hos denna expansion. Det är viktigt om man vill förstå varför den spanska ekonomin är inne i en recession i dag.

Den snabba expansionen, som började 1972, återspeglas helt i bruttonationalproduktens (BNP) tillväxt under de senaste åren: 1971 ökade BNP med 4,7%, 1972 med 7,7% och 1973 med 7,9%.

Denna kraftiga ökning berodde i grund och botten på industriproduktionens uppgång. Tillväxttakten inom den sektorn var 3,9% 1971, steg till 10,7% 1972 och lag på 9,5% 1973.

Samtidigt är det förvånande och intressant att observera hur tillväxttakten för jordbruksproduktionen sjönk under samma period: 1971 ökade jordbruksproduktionen med 6,1%, 1972 med bara 0,8% och 1973 med 5%.

Krisen inom jordbruket

Jordbruksproduktionens kris har flera följder, som är viktiga att visa på här:

För det första medför den en permanent försämring av handelsbalansen, eftersom importbehovet ökar. Underskottet tredubblades på tre år. Det steg från 12.274 miljoner pesetas 1971 till 24.511 miljoner 1972 och upp till 35.768 miljoner 1973 (100 pesetas är ung. 7.50 kronor).

För det andra leder jordbrukskrisen till att den protektionistiska handelspolitiken bevaras gentemot vissa basprodukter. Jordbruksproduktionen stimulerades av prisstegringar – 1972-73 steg allmänna levnadskostnadsindex med 11,4% och nära 7% hade sin grund i prisökningar på livsmedelsprodukter. På så sätt förvandlas den prispolitik som gynnar jordbruksprodukter till en av huvudorsakerna till dagens akuta inflation.

För det tredje påverkar denna jordbrukskris inte all jordbruksproduktion på samma sätt. Jordbrukskrisen är främst en kris för de små jordbruksproducenterna. För varje dag får dessa allt svårare att konkurrera med de stora jordegendomar, som stöds av mekanismerna i den rörliga jordräntan, av att kunna tillägna sig överskottet från den protektionistiska och prisstödjande jordbrukspolitiken samt av mekaniseringsprocessen som särskilt gynnar stora jordegendomar.²

Men det viktigaste att peka på i denna jordbrukskris är att den för första gången *inte har någon allvarlig återverkan på industriproduktionen*. Dvs att jordbruksproduktionen har slutat spela den viktiga roll som den tidigare haft i den mycket speciella utvecklingen av det kapitalistiska produktionssätt som är förhärskande i den spanska staten.

¹ J Muñoz, S Roldán, J L García Delgado, A Serrano, *La Economía Española* 1973, Madrid: Edicusa, 1974, s. 17

² J Muñoz, S Roldán, J L García Delgado, *La Economía Española* 1972. Madrid: Edicusa, 1973, s. 68

Från 1972-73 års industriella boom till den nuvarande recessionen

Men låt oss nu inrikta vår uppmärksamhet på industriproduktionen, för det är inom denna sektor som den största expansionen koncentrerats.

Vi kan notera produktionsökningar inom alla industrigrenar 1973, med undantag för råvaruindustrierna, vissa sektorer av den kemiska industrin och inom textil-, konstfiber- och skoindustrierna – även om produktionen ökade förde två sistnämnda branscherna som helhet.

Siffrorna i tabell 1 ger en föreställning om den industriella produktionens ökning. En sådan expansion inom industri- och servicesektorerna medför en kraftig investeringsökning. Tabell 2 visar denna investeringsökning i alla sina beståndsdelar.

Tabell 1

Tillväxttakt i procent

	1971	1972*	1973**
BNP i löpande priser	10,5	17,6	21,4
BNP i konstanta priser	4,6	10,9	10,1
Kapacitetsutnyttjande	83,0	87,0	89,0
Produkt./capita av aktiva befolkn.	2,0	9,3	7,8
Produktivitet/anställd	2,9	8,3	7,5

Källa: Industriministeriet

*Reviderade, icke-definitiva siffror ** Provisoriska siffror

Tabell 2

Investeringar i fast kapital Årsgenomsnitt*

	1971	1972	1973
Kapitalvaruproduktion	98,3	116,4	123,1
Byggnadsindustrin	106,1	115,9	120,2
Kapitalvaruimporten	98,8	149,4	121,0
Kapitalvaruexporten	130,3	132,4	113,2
Kapitalvaruinvesteringar	95,0	125,9	123,9
Totala investeringar	99,5	121,6	122,4

Källa: Handelsministeriets undersökningsavdelning

*Löpande index, 100 motsvarar samma period föregående år.

Men så tidigt som sista kvartalet 1973 bromsades efterfrågan av investeringar upp – investeringar, som var den verkliga drivkraften bakom den snabba uppgången i aktivitet i den spanska ekonomin.³ Under andra halvan av 1974 uppträdde tre faktorer som minskade investeringsexpansionen:

För det första avtog den inhemska efterfrågan på konsumtionsvaror. Detta hade sin grund i de prisökningar som var resultatet av den akuta inflationen.

För det andra ruinerades många byggnadsbolag genom ökningen av produktionskostnader, vilket ledde till en allvarlig produktionsnedgång inom denna viktiga industrisektor.

För det tredje ledde nedgången inom dessa sektorer till svårigheter för kapitalvaruindustrin och minskad tillväxt av investeringarna där.

³ Coyuntura Económica Española, *Información Comercial Española*, nr 490, juni 1974, s. 34

Följderna av uppbromsningen av investeringarna avspeglades i en nedgång i den industriella produktionen, som klart anges av en indextabell för industriell produktion (tabell 3).

Arbetslösheten ökar

De sektorer som blivit mest påverkade av tillbakagången har som sagt huvudsakligen varit anslutna till konsumtionsvarusektorn – mat, drycker och tobak, tekoindustri, kläder och skor etc.

Den omedelbara konsekvensen av recessionen har blivit att avskedandena ökat. Arbetslösheten ökade markant under året, särskilt inom byggnadsindustrin (tabell 4).

Arbetslösheten förvärras av den anmärkningsvärda nedgången i utvandringen. Det gäller särskilt EG-länderna, som har drabbats allvarligt av krisen och som därför har infört ganska restriktiva begränsningar på invandringen av arbetare.

Denna nedgång i utvandring får ytterligare en viktig konsekvens – den påverkar handelsbalansen negativt p g a minskad valutainförsel eftersom utvandrarerna skickar hem mindre pengar än beräknat. Denna valutainförsel har varit en av de viktigaste faktorerna för att ”stabilisera” den spanska kapitalismens utveckling.

Handelsbalansens underskott och inflation

Dessa fakta visar att krisen i Spaniens ekonomi måste betraktas inom den allmänna ramen för den kris som för närvarande skakar hela den imperialistiska kedjan.

I detta avseende kan man iaktta en försämring av handelsunderskottet för 1974 jämfört med 1973, med en klart tendens till snabbare ökning av importen än exporten.

En huvudorsak till importökningen har varit prishöjningarna på bränsle. Men det är också viktigt att påpeka att antalet turister sjunkit med 4 miljoner från 1973 till 1974. Denna nedgång har inneburit att den positiva balansen av intäkter och utgifter för turism praktiskt taget blir densamma 1974 som 1973 – nedgången i antalet turister kompenseras genom prishöjningar.

Tabell 3

Industriproduktionen 1974. Basår 1962=100

Månad	Allmänt index	Förändringar i procent	
		Månatligen jfr med föreg mån.	Årligen jfr med samma mån föreg år.
Januari	371,2	10,7	16,9
Februari	359,7	- 3,1	14,0
Mars	381,0	5,9	13,4
April	372,0	- 2,4	17,1
Maj	380,2	2,2	12,5
Juni	382,0	0,5	12,6
Juli	354,2	- 7,3	9,3
Augusti	281,8	-20,4	9,8
September	350,7	24,4	4,2
Oktober	375,4	7,0	7,5
November	348,1	- 7,3	2,6
December	330,3	- 5,1	1,5

Källa: Nationalinstitutet för statistisk

Tabell 4*Beräknad arbetslöshet (antal personer)*

År och månad	Sektorsindelning				Totalt
	Jordbruk	Byggn	All industri	Service	
1974					
Januari	25 745	47 077	102 619	32 865	161 229
Februari	29 925	45 937	102 581	32 183	164 689
Mars	34 719	44 488	100 998	33 310	169 027
April	33 883	46 969	104 130	33 525	171 538
Maj	22 079	47 914	106 552	33 896	162 527
Juni	19 738	48 876	105 447	33 647	158 832
Juli	21 233	50 798	108 312	36 074	165 619
Augusti	25 112	54 843	115 248	36 506	176 866
September	25 563	56 990	120 169	37 350	183 082
Oktober	26 985	63 082	128 954	38 490	194 429
November	40 862	74 361	146 006	43 675	230 543
December	42 229	85 709	160 463	46 100	248 792
1975					
Januari	48 921	96 376	178 729	53 954	281 604

Källa: Arbetsministeriet

Under den förra expansionsperioden nådde inflationen ända upp till 14,2% per år – den högsta nivån sedan 1959. 1971-72 var ökningen i det allmänna levnadskostnadsindexet 8,3%. 1972-73 var ökningen 11,4%. Detta index fortsatte sedan att stiga, liksom prisindex, under hela 1974.

Som vanligt försökte man vräka över inflationskostnaderna på arbetarklassen. Bland de många ekonomiskt-politiska åtgärderna i kungörelsen av den 30 november 1973 var den enda effektiva åtgärden en lag om lönestopp.⁴

Men den exceptionella karaktären hos den spanska staten, som reflekterar den spanska borgarklassens oförmåga att etablera ett hegemoniskt ledarskap, har inte kunnat förhindra sammanbindningen mellan ekonomisk och social kris, som utmärker den nuvarande situationen.⁵ Detta bevisas klart genom den ökade arbetarkampen från slutet av 60-talet.⁶

Och det är själva existensen av denna statsform som överför den ekonomiska kampen till politisk kamp. Detta gör objektivt sett den spanska staten till en av de svagaste länkarna i imperialistkedjan. Djupet hos den nuvarande krisen och oförmågan hos statsapparaten att ta itu med den illustreras utmärkt i resumén av rapporten från Agrupacion de Periodistas de Información Económica, utgiven av dagstidningen *Informaciones* i Madrid och publicerad den 22 april 1975:

⁴ *La Economía Española* 1973, s. 77

⁵ E Mandel, "The Generalized Recession of the International Capitalist Economy", *Inprecor*, nummer 16/E7, 16 januari 1975, och "La recession et la combativité de la classe ouvrière", *Le Monde Diplomatique*, november 1974

⁶ Antalet förlorade arbetstimmar p g a strejker i Spanien var ungefär en halv miljon 1969. 1973 var det mer än 12 miljoner. Se E och A Lopez Campillo, "La Strategie des Commissions Ouvrières", *Le Monde Diplomatique*, februari 1974

”P g a olika anledningar har administrationen avstått från att agera på ett bestämt sätt under den kritiska fyramånadersperioden från november till mars, en tid under vilken levnadskostnaderna gick upp mer än 6%. 500 miljoner dollar av valutareserven försvann. Arbetsmarknadskonflikterna tredubblades. Pesetan devalverades kraftigt. Och slutligen upplevde produktivitetsaktiviteten den kraftigaste nedgången på de senaste 10 åren.”

Artikeln är översatt från *Inprecor* nr 27-28/75

Tabell 5

Levnadskostnad. Basår 1968=100.

År och månad	Allmänt index	Förändringar i procent	
		Månatligen jfr med föreg mån.	Månatligen ackumulerat jfr med dec i fjol
1974			
Januari	151,3	0,60	0,60
Februari	151,8	0,33	0,93
Mars	155,1	2,17	3,13
April	158,5	2,19	5,39
Maj	160,5	1,26	6,72
Juni	161,2	0,44	7,18
Juli	163,1	1,18	8,44
Augusti	165,8	1,66	10,24
September	168,4	1,57	11,97
Oktober	170,2	1,07	13,16
November	174,9	2,76	16,29
December	177,3	1,37	17,89
1975			
Januari	179,9	1,47	1,47

Källa: Nationalinstitutet för statistik

Ur *Fjärde Internationalen* 4-1975

Lis-Kari Regnell

Franco-regimens uppgång och nedgång...

**Spanska bröder med er på barrikaden
Spanska bröder, ja bonde och prolet
Framåt internationella brigaden
höj vår fana i solidaritet**

**Spaniens frihet är målet kamrater
Våra hjärtans International
Uti havet med fascisternas soldater
med banditernas egen general**

Så sjöng de utländska kamrater som 1936 kom för att stödja den spanska arbetararmén i kampen mot den traditionella härskande klassen, armén och fascisterna. Tre år senare hade Västeuropas mest avancerade försök till proletär demokrati slagits ned av de tysk- och italiensk-stödda Francotrupporna. Repressionen fick fritt spelrum; nu skulle vänstern krossas. Under de närmaste åren upprättades koncentrationsläger, där mellan 200 000 och 250 000 misstänkta anhängare av republiken mördades. Arbetare och intellektuella hörde till de grupper som på blotta skuggan av en misstanke kunde skjutas, eventuellt efter en summarisk skenrättegång. Skolväsendet mer eller mindre rasade samman när 6 000 folkskollärare avrättades tillsammans med 1/4 av universitetens hela lärarkår.

Svält härjade i landet. Arbetslösheten var extremt hög, särskilt bland f d republikaner. Många byar hade bombats sönder av italienskt och tyskt flyg. 75% av alla broar var förstörda, 61% av alla persontåg var obrukbara och inom jordbruket hade kreatursstammen minskat med mellan 25 och 40%. Depressionen grep omkring sig, både inom industrin och jordbruket. Inte förrän 1953 nådde Spaniens per capita produkt upp till 1936 års nivå.

Att exploatera med alla medel...

Pga höga tullmurar, importrestriktioner och – inte minst – en hård kontroll och nedpressning av lönerna blev både 40- och 50-talen en tid av kapitalackumulation. Eftersom jordbruket hade så hårda tider flyttade över en miljon lantarbetare in till städerna och utgjorde där en ofta arbetslös reservarmé, som ytterligare hjälpte till att frysa lönerna. Mellan 1940 och 1950 ökade industri- och lantarbetarnas förtjänster med 100% medan levnadskostnaderna steg med 240%. Den häftiga exploateringen var ett direkt uttryck för inbördeskrigets politiska våld. Det var den höga mervärdeskvoten, som skapade förutsättningarna för 1960-talets stora investeringar på över 25% av BNP (1964).

Även det s k feodala jordbruket fick sin del av vinsten vid utsugningen av arbetarna och dessutom direkt stöd från staten. Flera undersökningar (t ex Maletakis, 1970) visar dock att den vanliga uppfattningen om denna "feodalism" är ofullständig. Ofta drivs latifundierna som vinstgivande företag av arrendatorer som är inriktade på att producera för en marknad. Den bristande mekaniseringen berodde helt enkelt på att marginalprofiterna inte varit tillräckligt stora för att sådana åtgärder skulle löna sig, när nu lönerna var så låga och statens skydd och prissättning så gynnsam för storjordbrukarna. (Det mindre jordbruket hade däremot allvarliga svårigheter). Arbetsstyrkan är också mycket mera rörlig än vad den traditionella feodalismen brukar visa upp; arbetarna har dessutom attityder som är typiska för den "fria" lönearbetaren.

Bankkapitalet härstammade från profiter gjorda i de f d kolonierna och hade redan från början varit uppdelat på relativt få händer. Denna tendens förstärktes efter 1939 – 70 banker försvann under tiden fram till 1964. De fem storbankerna fördubblade däremot antalet lokalkontor och verksamhetsgrenar. Därigenom kunde de även dra till sig mindre kapital och fortsätta att genom lån och personalunioner kontrollera storföretagen. Det spanska finanskapitalet domineras f ö även idag av 200 familjer.

Före 1953, då den spanska regimens ställning var långtifrån säker, användes profiterna i regel till markspekulationer eller överfördes till utländska banker. Militärpakten med USA 1953 ändrade allt detta. Nu var Francoregimen accepterad av den amerikanska imperialismen. Detta ökade säkerheten hos de spanska affärsmännen, som nu började göra produktiva investeringar. Amerikanska bidrag och lån betydde mycket både för den allmänna sektorn och den privata.

Byråkratins roll var mycket betydelsefull under den här perioden. Francoregimen behövde tjänstemän också för att kontrollera ekonomin, dvs framför allt se till att lönerna hölls nere. Dessa skikt stod också för en stor del av konsumtionen i Spanien. Att kontrollapparaten svällde ut bidrog alltså till att göra en viss ekonomisk utveckling möjlig på den begränsade spanska marknaden. Byråkratin fick också en viktig kontrollfunktion gentemot industrin. Staten ansvarade nämligen för fördelningen av ransonerade varor och utländsk valuta. Mutor var ett vanligt medel för att uppnå önskat resultat, vilket givetvis gav resursstarka företag ett rejält försprång. Koncentrationstendenserna förstärktes av att Industriministeriets investeringstillstånd gynnade den existerande industrin och alltså bevarade makten hos oligarkin. Under 40- och 50-talen fanns visserligen ett mycket stort antal företag som kunde överleva pga importrestriktionerna, men deras framtid var, som vi ska se, osäker.

Diktatur – men inte fascism

Mycket makt låg alltså hos byråkratin, som till största delen konstituerades av det statsbärande partiet, falangisterna. Någon renodlad fascism kan det dock inte sägas handla om. Falangisternas massbas har alltid varit ganska svag, kanske berodde det på att de småborgerliga skikt som brukar utgöra fascismens främsta rekryteringsbas var relativt svaga i Spanien. Efter inbördeskrigets slut miste falangen i stället en del av sina medlemmar. (Under andra världskrigets mest intensiva skede fick rörelsen givetvis en renässans).

Även om falangisterna genom den byråkratiska maktapparaten och de korporativistiska fackföreningarna hade ett stort inflytande när det gäller kontrollen och förtrycket av arbetarklassen, var den ekonomiska politiken även juridiskt sett långt ifrån fascisternas officiella anti-kapitalism och statliga styrning – tiden under andra världskriget står som sagt i särklass, då de tyska och italienska påtryckningarna liksom den ekonomiska hjälpen från dessa länder stärkte falangens inflytande för några år. Även i den 1938 fastställda arbetsmarknadslagen, Fuero del Trabajo förklarades det privata ägandet och den privata företagsamheten vara grundläggande element i det spanska samhället. Staten skulle bara engagera sig då företagen inte kunde eller ville tillgodose det ”högsta” intresset – nationens bästa. (Även denna reservation fick så småningom falla, när en större handlingsfrihet låg i kapitalets intresse).

I samma lag stadgas att enbart de falangistiska, vertikala fackföreningarna är tillåtna. Strejker förbjuds och ordet ”förhandling” finns inte ens med i lagtexten. Allt sådant sköts centralt efter ”samråd”.

Francos främsta stöd under inbördeskriget fanns inom armén. Officerarna har alltsedan 1939 stått i spetsen för åtminstone 1/4 av ministerierna. Ofta har militärer suttit i ledningen för

falangen, direkt tillsatta av Franco. Spanien har också en ”dubbeladministration”, där de militära organen spelar en framträdande roll även på lokal nivå. Städernas småbourgeoisier har traditionellt varit arméns främsta rekryteringsbas. Officerarna har hela tiden varit mycket privilegierade såväl inom tjänsten som efter pensioneringen, då välbetalda arbeten i förvaltningen väntat på dem.

Kyrkans ställning har officiellt sett varit grundmurad, särskilt efter 1945, då Franco utnyttjade den som motvikt gentemot den då misskrediterade falangismen. 1953 ingick regimen ett skonkordat med Vatikanen. Detta gav den katolska kyrkan åtskilliga privilegier både på undervisningsområdet och inom den ekonomiska sektorn (skattefrihet). I gengäld stärktes Spaniens internationella position genom påvens uttalade välsignelser.

Dessa tre grupper – falangistpartiet, armén och kyrkan – var tidigt integrerade i statsapparaten. De utövade olika former av repression, såväl fysiskt som psykologiskt, de gav sitt samtycke till de lagar som Franco och hans ministrar stiftade. Regimens juridiska fundament var för övertalning svaga och lämnade helt naturligt ett stort utrymme för godtycke. Förutom den ovan nämnda *Fuero del Trabajo*, kom vid 40-talets slut en lag om medborgarnas rättigheter, *Fuero de los Españoles*. Lagen räknade upp alla de rättigheter man kan önska sig, men på slutet kommer förbehållet som gör den helt värdelös: några aktiviteter mot staten och dess institutioner tilläts inte. Till Spaniens ”grundlagar” hör även en lag från 1943 om Cortes, det spanska parlamentet. Denne skendemokratiska utställning bestod av trogna falangister och andra Francoanhängare och hade tydliga, korporativistiska drag. Men lagen dikterade också att ”den högsta makten att fastställa juridiska föreskrifter av allmän karaktär” fortfarande låg hos statschefen...

Bourgeoisins hegemoni

Den bild man får av Franco Spanien är mera lik en reaktionär militärdiktatur, än en fascistisk stat. Och i vems intresse? Redan från början kan man märka, att vad som i själva verket råder, är bourgeoisins hegemoni. På 50-talet blir detta ännu tydligare, när regimen efter påtryckningar från såväl den egna oligarkin som från utländska, främst amerikanska, kapitalistintressen ger upp den nu föga ändamålsenliga handelsmässiga isolationismen och höjer gränsen för andelen utländskt kapital i spanska företag – från 25% till 50%. Den gränsen kunde också höjas om de statliga organen gav sitt samtycke. Det ligger inte alls i linje med de fascistiska tankarna om hög självförsörjningsgrad och en ökad statlig styrning.

Inbördeskriget svetsade samman den tidigare splittrade bourgeoisin. Innan dess hade oligarkin till största delen bestått av finansiella och agrara intressen. Latifundieägarna från södra Spanien var redan då integrerade med Madrids finansvärld och banker. Däremot utvecklades inte förbindelserna med de baskiska och katalanska industriägarna förrän hotet från den allt mer militanta arbetarklassen blev påtagligt. Tidigare hade statsapparaten varit svag pga landets uppdelning i regioner och de speciella klassförhållanden som bl a latifundierna gett upphov till. Genom inbördeskriget och den frankistiska statsapparats styrka enades bourgeoisin under finanskapitalets överinseende och kunde under 50-talet göra sitt politiska inflytande alltmera märkbart.

Spaniens relativa isolering under 40-talet berodde inte främst på de fascistiska tankegångarna hos makthavarna eller på behovet av att skydda den inhemska industrin från utländsk konkurrens. Francos stöd åt Tyskland och Italien fick efter världskrigets slut som konsekvens partiellt brutna diplomatiska förbindelser med segrarmakterna. Spanien blev inte invalt i FN, fick ingen del av Marshallhjälpen och blev inte medlem i NATO, trots att regimen gjorde flera

ansträngningar för att bli internationellt accepterad. Formellt sett hade Spanien varit neutralt i kriget, men tyska och italienska trupper hade haft baser i landet, deras u-båtar hade bunkrat i spanska hamnar och Francoregimen tillät in i det sista att exporten till Tyskland av volfram fortsatte.

Regimen visade däremot inte någon botfärdighet över sitt stöd till fasciststaterna, inte ens en ytlig, verbal ånger förekom. Vid Adolf Hitlers död skrev Madrid-tidningen *Informaciones*: ”...Adolf Hitler, en son av den katolska kyrkan har dött försvarande kristendomen. På hans grav ... kan skrivas det spanska epitetet: Han som ligger här har inte dött ... , 'Kriget mot bolsjevismen har gått in i en segerrik fas... Och i himlen gläder man sig. På jorden sörjer alla män av god vilja hans död.”

Informaciones var visserligen ovanligt fascistvänliga, men det säger något om Franco-regimens säkerhet när något sådant får publiceras i den hårdcensurerade spanska pressen. Franco bedömde också situationen rätt. Arbetarklassen levde under svåra förhållanden, förtryckt på alla sätt. Många av de aktiva motståndskämparna hade mördats. Andra var uttröttade av hunger och trakasserier från falangister och Guardia Civil, Spaniens fruktade polis. Det fasta grepp frankisterna hade om militären, liksom bourgeoisins samtycke, gjorde ett allvarligt hot otänkbart. De intellektuella fick utstå en liknande förföljelse, medan de inom medelklassen som krävde en borgerlig demokrati inte kunde hitta någon bredare bas för sina önsningar. Dessutom var de ofta till hälften integrerade i maktapparaten (t ex kristdemokraterna).

Ända sedan 1943-44 hade Franco haft kampen mot kommunismen som ledmotiv i sitt utrikespolitiska agerande. Huvudmotsättningen går mellan den västra kristna världen och bolsjevismen, deklarerade han. Denna linje kom också att ge utdelning på lång sikt. Winston Churchill uttalade föredan 1944 sitt stöd åt Franco och männen kring honom. Handeln med Västeuropa och USA ökade hela tiden oberoende av den politiska nedfrysningen.

Franco avvaktade alltså och passade under tiden på att putsa den flagnande fasaden, genom att ge kyrkan makt på falangens bekostnad och stifta el Fuero de los Españoles, och han fortsatte att bevaka de 150 storfängelserna med 200 000 fångar, förutom alla ”tillfälligt frigivna”. Det fanns också gott om folk att verkställa våldet genom. En armé på ca 750 000 man och Guardia Civil med 112 500 poliser, angelägna om sina privilegier...

Oppositionen inklusive kommunistpartiet, väntade också. Man räknade med att segrarländerna nu skulle utöva verkliga påtryckningar mot Spanien. Många hoppades på en invasion. En stor del av de spanjorer som kämpat i den franska maquisen, återvände i smågrupper till sitt hemland för att förbereda befrielsen. De flesta slaktades snabbt och brutalt.

Framåt internationella kapitalet...

Efter några år hade de flesta länder återupptagit sina diplomatiska förbindelser med Spanien. USA:s kongress röstade 1948 för att Spanien skulle inkluderas i Marshallplanen – men en så häftig frammarsch var de europeiska länderna inte mogna för. En amerikansk senatskommitté ”utredde” förhållandena och ställde sig av taktiska skäl negativ till förslaget. Samtidigt gav den officiellt anti-fascistiska president Truman ministern vid spanska ambassaden ett tips om att amerikanska regeringen inte skulle ha några invändningar mot ett lån från privata amerikanska banker till spanska staten. Några månader senare ingick både England och Frankrike viktiga handelsavtal med Madrid.

De behövdes. Spanska staten var i det närmaste bankrutt. Inte fick administrationen in mycket

resurser skattevägen heller. De stora vinsterna, förmögenheterna, gårdarna och industrierna, var i det närmaste befriade från skatt. Det var inte tal om någon progressiv beskattning; i stället stod den indirekta skatten tillsammans med intäkterna från statslotteriet för ca 50% av skatteinkomsterna. Detta drabbade naturligtvis arbetarna.

Produktionen var visserligen uppe i samma nivå som före inbördeskriget, men jordbruket släpade efter (främst då småbönderna). Väg- och transportnätet var fortfarande i ett bedrövligt skick. Det var brist på allting: elektricitet, transportmedel, råvaror, mat. Befolkningen hade däremot ökat – trots massmorden – och per capitaprodukten var lägre än på 30-talet. Inflationen var våldsam. 1950 inleddes det egentliga spansk-amerikanska samarbetet. USA:s behov av baser ledde till den sk Madridpakten år 1953. Ur spansk synpunkt vann man dels prestige, dels fick man gåvor och lån, som mellan 1954-61 täckte hela 20% av Spaniens samlade importutgifter.

Med lånen följde emellertid vissa bestämmelser som USA:s och Spaniens inhemska bourgeoisie hade intresse av. Den spanska regeringen skulle försöka stabilisera ekonomin, motverka karteller och konkurrensbegränsande avtal. samt stimulera utrikeshandeln, genom att reducera hindren för frihandel. USA:s inflytande banade också väg för Spanien in i FN och vad viktigare var – till medlemskap i OEEC och den Internationella Valutafonden. I januari 1958 inrättades en militär specialdomstol för sk extremistaktiviteter. Ändå fortsatte arbetarna med sina protester som till en början främst riktade sig mot de usla levnads- och arbetsförhållandena. Den spanska arbetarklassen hade närapå fördubblats sedan inbördeskriget, genom den stora inflyttningen från det krisdrabbade jordbruket till städerna.

Sommaren 1959 organiserade kommunisterna en generalstrejk. De flesta oppositionsgrupperna ställde upp.

Men polisen blev dem övermäktig liksom den egna inre splittringen. Må vara att Franco inte kunde mobilisera upp särskilt många entusiastiska, demonstrerande supportorer: greppet om statsapparaten kunde frankisterna utan vidare bevara, så länge oppositionens aktiviteter var kortsiktiga och så pass dåligt samordnade.

Fritt fram för kapitalet Opus Dei och maktstrider

Spanien fortsatte i mycket sin föregående ekonomiska politik, när det rörde de inre ekonomiska förhållandena. Den spanska bourgeoisin som under Francoregimen kunnat ackumulera kapital, önskade en liberalisering för att kunna expandera. Investeringsgraden hade ökat betydligt efter avtalet med USA, men fortfarande hade staten ett alltför stort inflytande. Så ansåg Opus Dei, en samlingsorganisation för den modernistiskt inriktade, konservativa intelligentian, med förankring i bourgeoisin. Opus Dei var ursprungligen en katolsk organisation som verkade på universitetet och var mest kända för sin hemlighetsfullhet. Målet hade dock varit klart sedan 1940-talet: En från statlig kontroll fri kapitalism. Man var inte intresserad av några andra ”liberaliseringar” än de som direkt gagnade oligarkin.

För såväl arbetarklassen som för medvetna intellektuella innebar 40- och 50-talen en tid av förtryck utan like. En undersökning visar att ca 70% av studenterna redan då var starkt negativa till regimen och frankismen. Inflationen i 50-talets början drabbade arbetarna hårdast. För första gången sedan Franco kom till makten utbröt flera spontana strejker, med början i Barcelona 1951. Regimen svarade med ett än grymmare förtryck och flera människor dömdes till döden. 1956 började den investeringsboom som pågått några år att avta. Inflationen förvärrades ytterligare och Spaniens negativa handelsbalans satte regimen i gungning. Underskottet 1956 var två och en halv gång så stort som 1955. Investeringarna ökade

visserligen alltjämt, men det gjorde även penningmängden. 1956 och 1957 var år av kravaller, demonstrationer och våldsamma polisingripanden mot arbetare och studenter. Samtidigt pågick spelet om makten inom den härskande klassen. Franco spelade ut byråkratins falangister och Opus Dei-anhängarna mot varandra, i början till de förstnämndas fördel. Samtidigt närmade han sig armén som var den yttersta garanten för ett fortsatt franskistiskt styre. Ett inlindat ultimatum från Washington avgjorde maktkampen. Francoregimen kunde inte gå emot kapitalets krav på självbestämmande. 1957 ombildades regeringen som nu kom att domineras av Opus Dei-män och officerare. Genom att Opus Dei-männen nu dominerade alla de viktigare ministerierna, fick den enade bourgeoisin tillfälle att med ökade ekonomiska resurser bakom sig anpassa lagstiftningen efter kapitalets nya behov. Regeringen började nu tillåta att de officiella fackföreningarna ingick kollektivavtal med olika företag och branscher, utan den tidigare statliga inblandningen. Det blev också lättare att avskeda arbetare – förut hade detta varit förbjudet i lag.

1959 godkände Francoregimen en stabiliseringsplan som Opus Dei-teknokraterna arbetat fram. Denna innebar bl a devalvering av valutan, en enhetlig växelkurs och enklare bestämmelser för utländska intressen som önskade investera i spanska företag. Statens styrning av industrins investeringar minskade överlag och tullpolitiken antog en mindre protektionistisk karaktär. Som vanligt var det arbetarklassen som först fick känna på stabiliseringens kostnader. Mellan 1959 och 1961 infördes ett lönestopp, vilket fick till följd en av de största emigrationsvågorna någonsin från Spanien. Strömmen av arbetare flöt in på EEC-ländernas arbetsmarknader, främst Västtysklands. Även inom landets gränser ledde den nya nedgången – nationalinkomsten sjönk under 1959 – till en ökad proletarisering och ständigt större befolkningstillskott i städernas slumområden.

Vinsterna var dock mycket höga, vilket medförde en avsevärd höjning av investeringarna. Redan 1962 investerades 24,4 % av bruttonationalprodukten. Bidragande faktorer på det monetära området var inkomsterna av den för varje år alltmer omfattande turismen, samt de pengar som spanska gästarbetare skickade hem från EG-länderna. Med dessa medel kunde man betala den import som var nödvändig för industrialiseringsprocessen.

Under den tidigare perioden hade man visserligen ackumulerat kapital men det hade inte återinvesterats och industrin hade baserat sin existens på låga löner. Från 1962 ändrades emellertid förhållandena. Nu började lönerna stiga något hastigare än levnadskostnaderna, produktiviteten steg ännu mer och det spanska folket upplevde en första period av relativt välstånd eller åtminstone dräglighet, jämfört med de senaste decenniernas fullständiga utarmning.

På grund av konkurrensen utifrån, var även priserna på industrivaror ganska stabila under 60-talets första hälft. Detta ökade kapitalkoncentrationen och monopoliseringen, eftersom de små och medelstora företagen inte hade råd att betala de högre löner som den produktivetsökande storindustrin accepterade. De gick ofta i konkurs, såldes till större bolag eller blev underleverantörer och alltså helt beroende av den för varje år mäktigare oligarkin.

De relativt höga priser som betalades inom jordbruket drev också där fram en partiell mekanisering, dvs hos de som hade råd med den. Mekaniseringen blev just på grund av prispolitiken försenad hos andra bondegrupper. Behovet av arbetskraft minskade emellertid drastiskt. 1964 flyttade mer än 550 000 människor från landsbygden till städerna, kanske också därför att landsbygdslönerna ibland låg under existensminimum. Av dessa emigrerade 293 000. Även på det psykologiska planet fick alltså arbetarna och deras familjer lida, när ett barn eller en make tvingades att för många år söka sig bort från det egna landet.

Småböndernas antal minskade med 1/3 på fem år. 1960 brukade 2 397 000 spanska bönder sina ofta minimala jordbitar, som de på något sätt måste försörja en ofta talrik familj på. 1965 fanns bara 1 687 600 kvar.

De ökade investeringarna fick tillväxtprocenten att skjuta i höjden. Mellan 1960 och 1966 låg den på i genomsnitt 8,28 %. Per capita inkomsten ökade med 7,38% per år och var 1966 uppe i 665 \$ per år – något som emellertid främst kom mellanskikten till godo. Men det ”nya” Spanien var ändå inte bara en franskistisk myt, det existerade. Frågan är: skiljde det sig rent kvalitativt från det gamla?

Hur kom det sig att lönerna steg med mellan 20 och 25 % per år från 1963 till 1966? Bakom statistikens siffror finns inte experternas kalkyler, utan den spanska klasskampen.

Motståndskampen börjar

1960 började det jäsa på de spanska universiteten. De intellektuella i Madrid och Barcelona var inte längre så isolerade – de fick stöd från hela Europas universitetsvärld. Protesterna begränsades inte längre till studenterna. Deras lärare gjorde ofta gemensam sak med sak med dem: författare, konstnärer och jurister var andra grupper som genom olika kanaler, i skrift och genom offentliga manifestationer bekämpade Francodiktaturen. T o m från den spanska kyrkan började oppositionella röster tränga fram. Flera av de yngre prästerna levde sitt liv i nära kontakt med arbetarna och började också de bli medvetna om det ekonomiska systemets roll i det mångsidiga brutala förtrycket. Kyrkohierarkin stod emellertid solidarisk med Opus Dei och denna grupps konservativa modernism.

Flera anarkistiska grupper började nu operera såväl innanför som utanför Spaniens gränser. Enstaka bombdåd förövades, men polisens arm var lång och greppet skoningslöst. Repressionen blev allt mer påtaglig; varje försök till motstånd skulle slås ned. Den 26 september kom ett dekret som ytterligare skärpte lagen från 1943. All opposition mot regimen skulle nu betraktas som militärt uppror. Detta begrepp innefattade t ex ”att sprida falska och tendensiösa meddelanden, som kan skada statens prestige”. För de som var inblandade i ”social underminering, som öppet hotar den sociala samexistensen” väntade dödsstraff.

I Spanien avrättas dödsdömda genom garrotering, dvs offret stryps med järnband samtidigt som en vässad järnpigg tränger in i nacken. Ett plågsammare dödssätt lär inte finnas.

Många grupper gav alltså uttryck för sina protester under 1960; arbetare och intellektuella, kommunister och socialdemokrater, kristna, basker och katalaner. Något annat än vanmäktiga demonstrationer kunde denna opposition ännu inte åstadkomma. Hur skulle man mobilisera ett tillräckligt stöd för att krossa Franco-regimen och vad skulle sättas i stället? Enigheten var bristfällig, de illegala partiernas organisatoriska strukturer otillräckliga och analysen ofullständig.

Under 1961 ökade oroligheterna bland studenterna. Man började organisera sig och bilda studiegrupper. Vid slutet av detta år startade en grupp spanska intellektuella, tillsammans med exilspanjorer från andra länder, förlaget Ruedo Ibérico, som självklart fick sitt säte utanför Spanien. Man gav ut ett stort antal böcker som främst behandlade landets moderna historia och som fick stor underjordisk spridning – en motvikt mot den välvtättade frankistiska skolpropagandan. Snart startade man också en tidskrift med analyser av Spaniens aktuella problem och denna ”Cuadernos de Ruedo Ibérico” blev de oppositionella intellektuellas främsta forum.

Strejkerna och Arbetarkommissionerna

Men det var inte i föreläsningssalarna de händelser ägde rum, som skulle få störst betydelse för framtiden. Den nu talrika arbetarklassen började spontant ge uttryck för sin existens och sina protester. Målen var än så länge strikt ekonomiska; man krävde ett slut på lönestoppet. Under hela 1961 ägde ett stort antal strejker rum i bl a Barcelona, Madrid, Valencia och Granada. Arbetare drabbade samman med polisen och med representanter för de officiella, falangistiska fackföreningarna. I fabriker och på verkstäder började man utse egna representanter, utanför den officiella fackliga strukturen. Redan under strejkerna i Baskien 1956, hade det uppstått arbetarkommissioner och nu återvände man till denna organisationsform. De fick snabbt spridning och spelade en avsevärd roll redan vid slutet av året. Ännu hade de ingen permanent karaktär. De uppstod för att representera arbetarna i en konflikt eller vid en förhandling, sedan upplöstes de.

Våren blev häftig, med allt flera och militanta strejker. Francoregimen var heller inte omedveten om läget. De sk modernistiska elementen var villiga att på kort sikt gå arbetarna till mötes. Planering, koncentration och rationalisering var mottot för Opus Dei-männen. De önskade för Spaniens del ett medlemskap i den gemensamma marknaden och därför måste den spanska kapitalismen effektiviseras. Inom bankväsendet främjade man ett nära samarbete mellan statliga och privata kreditinstitutioner; jordbruket skulle mekaniseras, de feodala resterna försvinna och arbetarklassen borde genom fackföreningar modell USA integreras i det ekonomiska systemet. Man önskade organisationer som kunde förhandla fram väl avgränsade, hållbara och fördelaktiga avtal; fackföreningar som ändå var element inom den socio-ekonomiska apparaten, utan att de agerade politiskt. Om sådana fackföreningar kunde bildas i Spanien, skulle de våldsamma protesterna inom arbetarklassen kunna undvikas, menade teknokraterna och det spanska storkapitalet. Dessutom skulle företagen tvingas öka sin produktivitet och den ekonomiska planeringen underlättas.

Den 9 februari ansökte Spanien om medlemskap i EEC. Svaret blev nekande, främst beroende på motstridiga intressen hos medlemsländerna. Västtyskland var positivt och lovade omedelbart långfristiska krediter på 50 miljoner, medan Belgien ville se tiden an och prioritera förhandlingarna med Storbritannien.

Samtidigt led oligarkins män ett bakslag inom landet, då de falangistiska fackliga ledarna vägrade låta fackföreningarna "demokratiseras".

Kamp som ger resultat

I april tillspetsades situationen ytterligare. Flera småstrejker utbröt på den ena platsen efter den andra. Sin brännpunkt fick de dock bland gruvarbetarna i Asturien. Först strejkade endast 2 000, men efter några dagar hade 60 000 arbetare lagt ned arbetet. De krävde omedelbara löneförhöjningar.aktionen spred sig snabbt till de flesta av de stora industristäderna. Den 4 maj förklarade Franco att undantagstillstånd rådde i Asturien, Vizcaya och Guipuzcoa. I Baskien, i Madrid och i Barcelona spreds flygblad med uppmaningar att stödja de strejkande arbetarna. Studenter demonstrerade på gatorna ropande: "Opus no, Asturias si, Opus no, mineros si".

Den 9 maj hade över 100 000 arbetare lagt ned sina arbeten, inklusive de 30 000 i Asturien. Då skickades också ett offentligt protestbrev till Franco, undertecknat av ett stort antal ledande intellektuella. En dag senare hade strejken fått ytterligare spridning över hela landet och flera sammandrabbningar med Guardia Civil rapporterades. Den 19 maj var mer än 300 000 arbetare inblandade i strejkaktioner, Polisen och militären arresterade dagligen 100-tals

protesterande människor, en del områden var formligen ockuperade och såväl fabriker som bostadsområden genomsöktes noggrant.

Arbetarkommissionerna spelade en betydelsefull roll under strejkerna. På flera håll hade man t om börjat förhandla direkt med företagsledningen och lyckats förbättra sina löner betydligt. Lönestoppet hade i praktiken därmed upphört.

Den politiska oppositionen kom också med deklamationer och förklarade att det slutliga målet måste vara att störta Franco-diktaturen. I början av juni kom en enighetsförklaring från hela den icke-kommunistiska oppositionen, antagen vid ett möte i München.

Dessa många fraser kom emellertid att rinna ut i sanden. När lönestoppet upphävdes gick de asturiska arbetarna tillbaka till jobbet. Den politiska oppositionen saknade fortfarande aktivt stöd hos en majoritet av befolkningen, så Franco-regimen kunde snabbt återta sitt grepp om landet. Repressionens grepp hårdnade, även om lite materiell välfärd tilläts sippra fram mellan knogarna.

Och så kom "liberaliseringen"...

I juli 1962 utnämnde Franco en ny regering, dominerad av militären och de nya teknokraterna. Hans närmaste män blev generalen Muñoz Grandes och den Opus Dei-sympatiserande amiralen Luis Carrero Blanco. Ett nytt ministerium för information kom också till världen. Det tillföll Madridprofessorn Manuel Fraga Iribarne, en modern frankist som kom att representera mycket av den nya skenliberaliseringen. Nu började man nämligen tillåta vissa oppositionsytringar, så länge den inte direkt hotade regimen. Så ersattes de militära domstolarna tills vidare med civila och presscensuren lättade. Bl a detta desarmerade Münchenmännen och den borgerliga oppositionen. Samtidigt skärptes repressalieåtgärderna mot vänstern och arbetarklassen.

Höstens strejker var betydligt färre än vårens. Arbetarkommissionerna vann alltjämt framgång och erkändes de facto, om än inte de jure, som motparter i kollektivavtal. Den politiska oppositionen började åter bli oenig, liksom de underjordiska fackföreningarna och de tillåtna katolska arbetarorganisationerna. Spanska regeringen hade sin strategi klar: begränsade eftergifter, kombinerade med en allt hårdare repression ifall protesterna skulle gå utanför de uppsatta gränserna. Många aktiva kommunister och andra oppositionella arresterades och torterades på det mest raffinerade sätt, liksom flera av de arbetare som tagit aktiv del i vårens strejker. Det blev allt vanligare att avskeda strejkande arbetarledare. Vid en arbetsnedläggelse hos Siemens i Barcelona avskedades strejkledningen och när konflikten i stället för att mattas av utökades till andra grupper, ingrep polisen och jagade arbetarna nedför gatorna i deras bostadsområde. En präst som försökte gömma de flyende slogs ned. Till och med naturmakerna tycktes vara på Franco-regimens sida (... lämpligt underbyggda av ett skickligt informationsministerium); en våldsam översvämning avvärjde den alltför intensiva uppmärksamhet som började riktas mot frankisternas metoder.

Julian Grimau. Torterad och mördad

Regimens ställning stärktes – åtminstone på kort sikt. Skenrättegångarna och avrättningarna av Julian Grimau och, några månader senare, de två anarkisterna Grandado Cata och Delgado Martínez skakade inte de europeiska regeringarnas positiva attityder gentemot den spanska diktaturregimen. Samma dag som den dåvarande franske inrikesministern Gilbert Giscard d'Estaing var på ett vänskapligt besök avrättades Julian Grimau, genom garrotering.

Att Julian Grimau torterats, att lagen ändrats för att fälla honom, att han knuffats ut genom

polishusets fönster under beteckningen ”själv mord” och att han, då han överlevde detta, slutligen garroterades – visst väckte det antifrankistiska känslor utomlands, men dessa lade sig snabbt till ro, utom i de redan medvetna kretsarna. Turistströmmen till Spanien ökade i stället rekordartat, från 8,5 miljoner besökare till nära 11 miljoner på ett år. Mätt på sight-seeing-turer, playasol och ”autentiska” grisfester åkte den tyska, franska eller skandinaviska turisten hem och kände att han förstod det ”äkta” Spanien...

Flera för regimen och oligarkin intressanta överenskommelser nåddes, bl a med Frankrike. Avtalen med USA förnyades 1963. Regeringens Desarrollo-plan (utvecklingsplan) började genomföras 1964, med allt vad den innebar av kreditlättnader, statlig planering för att främja produktiva investeringar, en ökad specialisering inom alla sektorer etc. Världsbanken hade ställt ett stort antal experter till förfogande, vilka under 1961-63 gjorde en fullständig genomgång av den spanska ekonomin.

Men inte ens den hårdaste repression kunde längre förvandla arbetarnas kamp till passivitet. 1963 strejkade åter tiotusentals asturiska gruvarbetare. Polisen ingrep och gick till en blodig attack. I det gråa morgonljuset slogs många arbetare ned, medan andra sårade släpade sig undan från den brutala slakten.

Arbetarkommissionerna permanentas

Kampen fortsatte. Inte en månad gick utan att arbetarna strejkade, studenter demonstrerade, författare, konstnärer och präster protesterade. 1964 permanentades arbetarkommissionerna, vilka också fick en organisation på region- och branschnivå. Man genomförde demokratiska val på varje nivå; det fanns ingen beslutande central organisation. Nu hade kommissionerna blivit verkliga massorganisationer.

En av orsakerna till arbetarkommissionernas framgångar har varit deras flexibla taktik. 1963 organiserade man en lyckad bojkott av valen till de officiella fackföreningarna. Tre år senare, 1966, befäste kommissionerna däremot sin position genom att vinna majoriteten av rösterna vid valen av delegater till de lägre nivåerna (högre upp i den fackliga hierarkin tillsätts posterna av regeringen). I Madrids större industrier vann arbetarkommissionerna 90% av platserna, medan de lyckades erövra runt 60% i Barcelona och de övriga industristäderna. Andelen var dock inte så stor i de mindre företagen. Genom att man nu kunde kombinera både lagliga och olagliga kampmedel påbörjades de officiella fackföreningarnas inre söndervittring. Innanför deras ramar kunde arbetarnas representanter använda legala påtryckningsmedel, men ledningen av aktionerna låg alltid utanför den officiella fackföreningen. Det var nu mycket lättare att avslöja den officiella organisationen som industriägarnas allierade – även om många av teknokraterna velat tillskriva den rollen av ”motpart”.

Samtidigt som arbetarkommissionerna permanentades, förändrades också deras inriktning. De var inte längre enbart organ i kampen för bättre löner. Syftet blev alltmer politiskt och långtgående. Madrids arbetarkommissioner deklarerade 1966 att ”det kapitalistiska systemet orsakar och bestämmer klasskampen. I ett kapitalistiskt socio-ekonomiskt system finns ingen möjlig harmoni mellan kapitalisternas och arbetarnas intressen... Den spanska arbetarklassen måste kämpa för rätten att organisera sig, vilket måste komma till uttryck i en enda fackförening”. I Barcelonas arbetarkommissioner kommer man två år senare med följande programförklaring: ”Arbetarkommissionerna kan inte definieras genom sina ideologiska principer. De definieras framför allt genom sin enhetliga och representativa organisation och genom sin funktion – att utgöra ledningen i kampens alla aspekter. Alla de som i arbetarkommissionerna både ser det mest effektiva instrumentet för att förverkliga proletariatets krav

och grunden för framtida organ i arbetarklassens demokrati, kommer i kommissionernas organisatoriska principer att finna de riktiga kampmedlen”.

Under 1964 och 1965 hade regimen tvingats göra vissa medgivanden för att hålla ekonomin igång. Strejker betraktades nu inte alltid som högförräderi enligt strafflagen paragraf 22. De vertikala fackföreningarna började även officiellt att ersättas med horisontella, vilket i realiteten var ett erkännande av att det existerar en motsättning mellan arbetarnas och de s k arbetsgivarnas intressen.

Falangen stärker sin ställning

1966 fick Spanien en ny grundlag, Ley Orgánica. Utomlands ställde man höga förväntningar på vad den skulle innehålla. De kom givetvis på skam. Rent formellt innebär lagen dock en anpassning till den västerländska borgerliga demokratin, därigenom att 1/6 av representanterna i Cortes skulle utses genom allmänna val (ogifta kvinnor var dock undantagna från rösträtten). För kandidatnomineringen ställdes emellertid sådana krav, att endast lojala frankister kunde komma i fråga. I övrigt innebär lagen att falangen nu juridiskt fick ställningen som landets enda tillåtna politiska parti och alltså kunde sitta stadigt på den positioner i byråkratin som man ordnat åt sig. Och de fick bättre möjligheter att bekämpa arbetarklassens organisationssträvanden. Fackföreningarna fick dock en större självständighet än förut gentemot ”el Movimiento”.

Protesterna växte och växte... 1966 och 1967 gick det knappt en dag utan att en grupp studenter demonstrerade eller att arbetarna vid någon fabrik lade ned sina arbeten. 1967 blev förtrycket ännu starkare. En bidragande orsak var att arbetarkommissionerna hade vuxit sig för starka i regeringens ögon. Flera av ledarna arresterades, bl a Camacho och Pedro Hernández. Oppositionen tystnade inte. I stället började nya grupper att visa sitt missnöje. Sida vid sida med arbetarkommissionerna växte det nu upp nya organiserade grupper, t ex kommissioner för ungdomar och för arbetslösa, ”vaktkommissioner”, sammanslutningar för lärare och tekniker etc. Studenterna bildade trots hårda polisrepressalier en egen organisation. I oktober 1967 och maj 1968 genomfördes väldiga massmobiliseringar, då 100 000-tals spanjorer demonstrerade under anti-frankistiska paroller.

Det var tydligt att kampen fick en allt mer politisk karaktär. Att försöka höja lönerna var nämligen inte möjligt eftersom regeringen 1967 infört ett nytt lönestopp. Desarolloplanen löpte ut 1967 och regimen planerare tvingades konstatera att man bara delvis lyckats genomföra den. Tillväxten och investeringarna hade visserligen varit omfattande, men inte inom de sektorer man hade tänkt sig. Eftersatta var framför allt de statliga investeringarna i infrastrukturen, vilket bl a berodde på skattesystemet. Detta gynnade jordägarna och höginkomsttagarna och Francoregimen vågade inte stöta sig med dessa pålitliga anhängare. Dessutom hade givetvis den intensifierade klasskampen påverkat ekonomins stabilitet.

Servicesektorn hade vuxit oproportionerligt mycket under de sista åren, på de produktiva näringsgrenarnas bekostnad. Handelsbalansen var starkt negativ, även om man tack vare turismen fortfarande hade en betydande valutaserv. Inflationen hade blivit närmast krisartad och Spanien kom också att devalvera pesetan samtidigt som pundkursen skrevs ned. Det stod klart att landets ekonomi var ytterst beroende av de internationella förhållandena och att det utländska kapitalet fått en mycket betydelsefull roll (detta var f ö amerikanskt, till mer än 50%).

Krislösningar på arbetarnas bekostnad

För att lösa den ekonomiska krisen kombinerades repressionen och lönestoppet med betydande höjningar av priserna på industrivaror; detta för att stimulera kapitalackumuleringen. För att hindra utflödet av utländsk valuta, vilket 1967 uppgick till 230 miljoner, införde regimen importrestriktioner. Regeringen blev tvungen att öka statsutgifterna och detta tillsammans med lönestoppet och devalveringen gjorde att krisen kunde hävas under 1968. Då upphävdes också nedfrysningen av lönerna, men i stället fastställdes en årlig ökningssiffra på 5,7%.

Det var ännu svårare att lösa den grundläggande krisen. Regeringen gjorde visserligen tappra försök bl a genom den terroristlag som återinfördes 1968. Vid flera tillfällen under åren 1967-69 proklamerades partiellt eller fullständigt undantagstillstånd och militärens roll blev på nytt av förstäringskaraktär. Armén som sådan hade visserligen förändrats mot en ökad professionalisering och hade intressen som låg närmare Opus Dei-männens än falangisternas, men man behöver sällan tvivla på deras lojalitet mot det existerande systemet.

De statsbärande grupperna fick under 1969 också veta vilken galjonsfigur de får att spela med efter den taktiske Franco. Då utsåg denna nämligen prins Juan Carlos till sin efterträdare och blivande kung av Spanien. Detta var också ett lugnande piller för många inom den borgerliga oppositionen, främst naturligtvis för monarkisterna. Opus Dei lyckades fö stärka sin ställning ytterligare under 1969 genom att ta över flera ledande poster också inom byråkratin. Detta mer än kompenserade den relativa förlust man gjorde när falangisterna 1966 tillerkändes positionen som enda statsbärande parti och flera av deras organ upphöjdes till statliga sådana.

Men varför lyckades protesterna så sällan hota Franco-regimens posteringar? I svaret på denna fråga möter man två mycket viktiga problem, avsaknaden av en faktor och existensen av en annan. Vad som saknades var ett revolutionärt parti som kunde leda den långsiktiga kampen (mer om detta nedan). Vad som däremot existerade var en utbredd passivitet bland större delen av Spaniens befolkning, inklusive proletariatet. Vid demonstrationerna 1968 kunde man t ex se många flanörer stå och titta på trottoarerna när demonstrationerna drog förbi, åskådare som inte förrådde några sympatier åt det ena eller andra hållet.

Arbetarklassens passivitet har sina förklaringar. Arbetarna hotades av arbetslöshet – över 700 000 saknade arbete 1968 – och de visste att på en månad hade köttpriserna stigit från 130 till 160 pesetas per kilo. Deras levnadskostnader hade ökat på alla områden; så kunde man t ex inte längre åka tredjeklass på de spanska tågen. Arbetarna var ofta skuldsatta och rädda för ett som repressalier förlora sina jobb. När de hade möjlighet, arbetade de övertid för att åtminstone kunna behålla den anspråkslösa levnadsstandard man hade uppnått. Den ekonomiska krisen hade emellertid fört med sig att också det ”obligatoriska” övertidsarbetet hade skurits ned och manchettproletärerna mist den bonus som de tidigare brukat få. Allt detta ledde för de flesta inte fram till någon automatiskt uppkommande, politisk medvetenhet, utan till rädsla och passivitet.

Grupperna som stöder Franco

En sak får man inte glömma. Det finns många grupper i det spanska samhället som stöder Franco. Bourgeoisin är givetvis positivt inställd till en regim som i så hög grad består av deras egna representanter. Sedan ”liberaliseringen” gett monarkister och kristdemokrater tillfälle att göra sig hörda har också de integrerats med statsapparaten (de representerar ofta medel- och småbourgeoisin samt vissa mellangrupper). Den ekonomiska tillväxten har bidragit till uppkomsten av breda mellanskikt, varav en hel del ställer sig positiva, om inte till Franco, så åtminstone till ”lag och ordning”. Inom den växande servicesektorn finns också många som

stöder regimen och det är en grupp som blir alltmer betydelsefull, då de tertiära näringarna vinner mark på de övrigas bekostnad.

Byråkratin är givetvis lojal, liksom armén, vars ställning i mycket kan liknas vid bourgeoisins. Kyrkans lojalitet har däremot börjat knaka i fogarna, särskilt på basplanet där många präster under 60-talet började ta ställning för arbetarklassen. Högre upp i hierarkin är inställningen ofta identisk med den hos Opus Dei, som ju i sig utgör en unik förening av monopolkapitalets och den moderna etablerade kyrkans intressen.

Ett revolutionärt parti

Arbetarkommissionerna utgör ett hot mot monopolkapitalet och diktaturen. När den spanska kapitalismen med regimen stöd försökte lösa krisen 1967-68 genom ett ökat förtryck tog kommissionerna ledningen i kampen. Men man måste skilja mellan den politisering som är ett resultat av en konkret ekonomisk kris och den mobilisering som krävs för att skapa en revolutionär situation. Vad som behövs är alltså ett revolutionärt parti.

Arbetarkommissionernas framtid i Spanien

Debatt och intervjuer

Debatten om den fackliga enheten i Spanien är central för den spanska revolutionen – den utgör en oerhört viktig aspekt av arbetarklassens enhet.

Under det senaste året har denna debatt till stor del bestämts av utvecklingen inom den mest betydelsefulla underjordiska massorganisationen – arbetarkommissionerna, CO.

Arbetarkommissionerna, som skapades i början av 60-talet, har under alla sina femton års kamp mot den frankistiska diktaturen aldrig presenterat sig som enbart en underjordisk facklig rörelse. De har snarare varit en ”socio-politisk” rörelse, som med fabrikena som bas samlat naturliga arbetarledare och politiskt avancerade arbetare i vad man har kallat Spaniens ”nya arbetarrörelse”. Dvs den arbetarrörelse som i kampen mot diktaturen byggt upp sig i opposition gentemot de tidigare existerande, ”historiska”, fackliga samordningscentralerna – UGT (den socialistiskt/socialdemokratiskt dominerade fackföreningen) och CNT (anarkistisk) som hade dragit sig tillbaka i exil. (I bland annat *Fjärde Internationalen* nr 4/75 finns en genomgång av arbetarkommissionernas utveckling.)

Liksom USO, en fraktion som bröt sig ur CO när kommunistpartiet (PCE) vann hegemoni där, har CO ända tills helt nyligen systematiskt använt sig av basstrukturerna och basorganen i den korporatistiska fackföreningen CNS, för att försäkra sig om ett legalt paraply för mellanskiktens olika arbetsgruppers aktivitet.

Denna inriktning har ibland fött vissa helt klart opportunistiska analyser och ståndpunkter. Det senaste året drog nämligen kommunistpartiets militanter i vissa arbetarområden i Barcelona t o m farliga slutsatser av framgångarna i valen av arbetardelegater och började föra fram idén att erövra de korporatistiska och frankistiska fackföreningarna inifrån.

Denna debatt reglerades dock under första hälften av 1976 och då till fördel för ”ortodoxins” främsta anhängare inom CO, Nicolás Sartorius och Marcelino Camacho. I juli 1976, under CO:s nationalförsamling, som hölls i Barcelona uppstod en debatt mellan ”majoritetsströmningen”, dominerad av PCE, och ”minoritetsströmningen”, där aktivister som tillhör de maoistiska organisationerna PT och ORT återfinns. Denna sistnämnda strömning försvarar idén att tiden nu är mogen för att omedelbart börja upprätta enhetliga eller enhetsfackföreningar på basnivå. I motsats till det vanliga talet om en enad fackföreningsrörelse – ”syndicats uniques”, som här översätts med ”enhetsfackföreningar”. Begreppen antyder en skillnad, eftersom ”uniques” mer svarar mot begreppet enhetlig (i politisk och ideologisk bemärkelse).

I augusti månad började nu dessutom ”minoritetsströmningen” att verkligen genomföra en politik av karaktären ”fullbordat faktum”. På ett visst antal fabriker proklamerade de enhetsfackföreningar. På detta svarade majoritetsledningen genom att förstärka sina administrativa och byråkratiska metoder och uteslöt ur CO ett visst antal kända ledare och medlemmar av minoritetsströmningen i Sevilla och Barcelona.

I början av oktober, när CO:s sekretariat beslutat att omvandla arbetarkommissionerna till en facklig organisation, lämnade minoritetsströmningen CO. Den förklarade att man bara kunde vinna kampen för facklig enhet genom att bygga upp den från basen till toppen, genom att utgå från enhetsfackföreningarna på fabriksnivå. De bröt nu med CO för att fortsätta att

genomdriva sitt projekt.

En månad tidigare hade de fackliga militanter som var medlemmar i LC (en av de två organisationer i Spanien som sympatiserar med Fjärde Internationalen, politiskt nära Fjärde Internationalens sektion i USA, Socialist Workers Party) offentligt deklarerat att de lämnade CO. De manade till att stärka de ”fria fackföreningarna” – UGT och CNT – och gick själva samlat in i UGT.

Den 26 oktober hölls fyra presskonferenser i olika delar av Spanien av en tredje strömning inom CO, ”enhetsströmningen”. Inom denna strömning återfinns aktivister som tillhör LCR (den andra organisationen som sympatiserar med Fjärde Internationalen), MCE (en maoistisk-centristisk organisation), det carlistiska partiet, ett socialistiskt parti (Partido Socialista Popular) och också icke partiorganiserade, nämligen vissa radikala kristna strömningar.

”Enhetsströmningen” samlas kring två omstridda områden inför CO:s kommande kongress, som var planerad att hållas kring nyåret 76/77, men ännu inte ägt rum. Dessa två frågor är den interna demokratin i CO och de omedelbara uppgifterna, i synnerhet försvaret av ett perspektiv på en konstituerande facklig kongress, en föreningskongress med alla fackliga strömningar, såväl som stödet till och uppbygget av arbetarklassens självständiga enhetsstrukturer. Det senaste viktiga exemplet på denna typ av organisering var när delegater från Biscaya-provinsen samordnade sin verksamhet på senhösten.

De olika ståndpunkter som försvaras av de olika strömningarna, diskussionerna mellan dessa strömningar och de praktiska resultaten har en avgörande betydelse för den spanska revolutionens framtid. De belyser dessutom det problem som vi själva redan idag måste lägga sådan stor vikt vid här i Sverige –enhetstaktiken och arbetarklassens enhet. Vi publicerar därför här nedan en rad intervjuer med företrädare för de olika strömningar vi nämnt.

Intervjuerna har, liksom delar av inledningen och den korta presentation av organisationerna, tidigare under december månad 1976 publicerats i dagstidningen *Rouge* (nr. 219-224). *Rouge* ges ut av LCR, Fjärde Internationalens franska sektion.

Organisationer som nämns i artikeln

1. **CO/C.C.O.O.** – *Comisiones Obreras*, arbetarkommissionerna. Ansluter åtskilliga tiotusentals arbetare och har ett mångfaldigt bredare stöd.
2. **UGT** – *Unión General de Trabajo*. Socialdemokratiskt dominerad fackförening (genom socialistpartiet PSOE). 8 000 medlemmar på hösten -76, bekräftar UGT självt.
3. **USO** – *Unión Sindical Obrera*. Utbrytning ur CO. 5-6 000 medlemmar. Syndikalistisk inriktad, nära franska fackföreningen CFDT.
4. **CNT** – *Confederación Nacional de los Trabajadores*. Anarkistisk, anarkosyndikalistisk fackförening med några hundratal militanter i Spanien.
5. **COS** – *Coordinación Organizaciones Sindicales*. En samordning mellan de fackliga ledningarna för UGT, USO och CO som bildades i september 1976.
6. **CNS** – *Confederación Nacional Sindical*, den korporativistiska fackföreningen skapad av den frankistiska staten.
7. **POD** – *Plataforma de Oposición Democrática*, ”den demokratiska plattformen”, en samordning av den politiska oppositionen (med bl a socialdemokrater och maoister) som i praktiken upplöstes genom sammanslagningen med ”Demokratiska juntan” och bildandet av

Coordinación Democrática. Den senare arbetar för att bryta den frankistiska diktaturens välde genom upprättandet av en borgerligt demokratisk stat.

8. **PC/PCE** – *Partido Comunista de España*, det spanska kommunistpartiet med Santiago Carrillo som ledare. Uppger sig idag ha ett par hundra tusen medlemmar.

9. **PT/PTE** – *Partido de Trabajo de España* – och **ORT** – *Organización Revolucionaria de los Trabajadores* – är de två stora spanska maoistiska organisationerna med ungefär 12 000 respektive 8 000 medlemmar.

10. **MCE** – *Movimiento Comunista de España*. Från en splittring inom ETA i Baskien på 60-talet byggdes organisationen upp genom en rad fusioner med olika lokala och regionala maoistiska grupper. Har närmare 5 000 medlemmar. Ingår i Coordinadora Democrática – ”demokratiska samordningen”.

11. **LCR/LCR-ETA VI** – *Liga Comunista Revolucionaria*, sympatiserande organisation till Fjärde Internationalen. Har sedan 1971 arbetat i CO. Betydelsefullt inflytande i de senaste årens arbetarstrider, speciellt i Baskien. Dess egen strömning inom CO består enligt egen värdering av 5 000 arbetare. LCR:s politik i ”fackföreningsfrågan” delas i stort av Fjärde Internationalens ledning.

12. **LC** – *Liga Comunista*, sympatiserande organisation till Fjärde Internationalen. Inom CO, förklarade LC sig innan sitt utträde representera 580 militanter.

För en fackförening som samlar arbetarklassens alla politiska strömningar

Julian Ariza, en av ledarna för ”majoritetsströmningen” (Kommunistpartiet)

I en tidigare intervju som beviljats Rouge presenterade Sartorius (PCE) arbetarkommissionerna genom att säga ”CO anser att det är nödvändigt att ställa problemen utifrån arbetarnas villkor, villkor som inte begränsas till arbetsvillkoren utan utsträcks till de totala levnadsvillkoren, till kampen i bostadsområdena, till ekonomiska krav, till krav på utbildningen, på transporter och hälsovård”. Anser du inte att det är en motsättning mellan denna definition av CO och appellen till generalstrejk den 12 nov., som nästan enbart grundade sig på ekonomiska krav?

– Vi ser här ingen motsättning. Vi har alltid sagt att den fackliga rörelsen skall hävda de grundläggande arbetslivsproblemen. Men vi anser att den ekonomiska kampens begränsningar för arbetarna överskrids när man definierar fackföreningsrörelsens målsättning som den sociala omvandlingen av samhället. Det är en facklig antikapitalistisk målsättning som CO försvarar och som vi försöker uttrycka med benämningen ”social och politisk rörelse”.

Eftersom det på skatteområdet, inom utbildningen och hälsovården förekommer en form av kapitalistisk exploatering, borde fackföreningarna ta ställning till den.

Det är denna uppfattning om fackföreningarna som vi utgår från när vi reser frågan om facklig enhet. Det är en klar målsättning som dominerar allt detta: man måste tänka sig en facklig verksamhet där arbetarnas alla intressen kan få uttryck i fackföreningarna vid sidan om fackföreningsmedlemmarnas ideologiska verksamheter och politiska organisationer. Men visst gör förhållandena i Spanien att kampen idag å ena sidan tar sig ett ekonomiskt uttryck och å andra sidan ett politiskt. Det skulle vara ett stort misstag att enbart tolka aktionen den 12 nov som en ekonomisk aktion. Dess huvudsakliga sida var politisk: genom att attackera regeringens planer blev det konfrontationer som kunde föda en medvetenhet om att det är nödvändigt att bryta

med regeringens politik och det system den vilar på. Och det är denna medvetenhet som, det vidhåller jag, ger ett klart perspektiv, inte bara för CO, men också för COS, och för alla arbetare som deltog den här dagen, som var en typisk politisk kampdag.

– Men varför förekom det bara en uppmaning till deltagande från de fackliga organisationerna och inte också ett ansvarstagande för kampens utformning från de politiska organisationer som ingår i ”den demokratiska samordningen” – POD?

– Aktionen den 12 nov kom verkligen till stånd på initiativ av enbart de fackliga organisationerna. Vi krävde solidaritet från alla organisationer, inklusive de politiska. På många platser solidariserade sig oppositionens enade organisationer med aktionen. Men hur skulle CO och COS kunna kräva deltagande i en aktion med ett stort politiskt innehåll, som också tog upp ekonomiska krav och således utmanade intressena hos företagare som återfinns i organisationer som skrivit under POD? Det skulle vara orimligt. Vi kan inte kräva av partierna – jag menar naturligtvis inte arbetarpartierna, som är överens med oss, utan de borgerliga partier som har eller hoppas få en valmanskår bland borgerliga skikt – att stödja en aktion som går emot deras politiska intressen. Det var därför som vi begränsade det hela till ett initiativ från de fackliga organisationerna.

– Låt oss ta upp ett annat problem. Under CO:s nationalförsamling i juli nu senast sa majoritetsdokumentet följande: ”CO är en social och politisk rörelse som skall konstituera sig som en enad facklig organisation den dag som de demokratiska fri- och rättigheterna uppnåtts”. Idag har inte dessa rättigheter uppnåtts, men den strömning du tillhör talar om ”fackföreningen” och om en facklig kongress. CO har dessutom sedan 28 september drivit en kampanj för att arbetarna skall ansluta sig till CO (i perspektivet av att CO utgör arbetarklassens fackliga organisation, övers anm.). Vilka är orsakerna till den ändrade uppfattningen?

– Jag vill först säga att en massiv anslutning till CO var en hypotes och ett förslag som fanns med i debatten vid församlingen i Katalonien. Vi har alltid försvarat tesen om en konstituerande facklig kongress, som grunden för en bred enad facklig rörelse, en landsorganisation, en CUT. Frågan som restes i Barcelona var hur man skulle kunna nå fram till en sådan konstituerande kongress. Vi har också sedan länge försvarat, och fortsätter att försvara den åsikten att denna kongress skall hållas när facklig fri- och rättigheter vunnits. Annars skulle vi få motsatsen av vad vi vill uppnå – arbetarnas deltagande skulle bli mindre i stället för större. Vi har dessutom sagt att kongressen inte kan hållas förrän det finns en överenskommelse (om den) mellan de fackliga organisationerna eller de politiska organisationer som deltar i arbetarklassens kamp. I annat fall skulle det bli en kongress för en mer eller mindre betydande del av arbetarklassen, men inte en kongress som bildade en enad facklig rörelse, eftersom den skulle skapas mot och utan vissa fackföreningar.

I Barcelona fanns följande hypotes i den resolution som majoriteten antog: Om förhållanden skapas som tillåter arbetarna att ställa frågan om att bilda en egen fackförening, utan att en överenskommelse om den konstituerande kongressen kommit till stånd, då måste vi automatiskt övergå till att driva frågan om arbetarnas anslutning till CO.

Det var en hypotes i Barcelona. Den 17 oktober konkretiserade vi den under den allmänna samordning som beslöt om anslutningskampanjen och som satte igång förändringen av CO till en konfederation.

– Kan du ta upp de faktorer som förändrats sedan Barcelona?

– Sedan september har för det första ”Arbetaralliansen” skapats, som innefattar de mest fascistiska delarna av CNS. ”Den fackliga arbetarkonfederationen” organiserar i motsats till detta de ”reformistiska” delarna av samma CNS. Överallt dyker det upp fackföreningar i arbetsköparnas sold. Det är alltså frågan om ett totalt sönderfall av CNS. Å andra sidan förstärker och utvecklar de demokratiska och fackliga organisationer som åter har dykt upp sina kampanjer för att vinna anhängare. För att ytterligare komplicera förhållandena har ”minoritetsströmningen” från Barcelona-församlingen sedan augusti börjat skapa enhetsfackföreningar. De ökar på så sätt den fackliga splittringen.

Det är alltså klart att det inte kommer att bli någon konstituerande kongress inom en nära framtid, därför att de andra fackliga organisationerna inte är överens om det. Den fackliga splittringen och mångfalden är alltså ett faktum. Den tilltar t o m på högerkanten genom CNS:s upplösning och till vänster genom ”minoritetsströmningens” initiativ.

Det är därför som kampanjen för anslutning till CO påtvingats oss som en nödvändighet. Vi vill inte förändra CO. Vi vill inte skapa en ny fackförening i ett enda färdigt stycke. Vi vill ta ett nytt steg framåt i omvandlingen av denna rörelse som arbetarkommissionerna utgör utifrån det som de representerar som kraft i kampen mot fascismen, osv.

Som konfederation är arbetarkommissionerna CO med något ytterligare av ”organisatorisk fasthet”. Tidigare fungerade CO med en global samstämmighet. Det fanns ingen ansvarig för den eller den uppgiften. Idag har vi en generalsekreterare, vilket är en ny funktion som beslöts vid Barcelonaförsamlingen. Vi har en ansvarig för pressen och propagandan, en för finanserna, en för den eller den sektorn etc.

Men vi fortsätter att följa CO:s sätt att fungera, där arbetarnas stormöten (asambleas) spelar en stor roll. Detta desto mer eftersom CO:s uppbyggnad alltid liknat de fackliga strukturerna - fabrikskommissioner, branschkommissioner, samordningsorgan för olika zoner, övergripande samordningsorgan. Det har alltså inte skett någon större förändring.

– Hur förklarar ni och skiljer på ”den konstituerande enhetskongressen” och Konfederationen CO:s kongress. Kommer ni inte att sanktionera den fackliga splittringen?

– Jag har redan sagt det. För att nå den konstituerande enhetskongressen är det nödvändigt att alla arbetare kan delta, och att därför de demokratiska friheterna är återupprättade och att det finns en överenskommelse mellan de olika existerande fackliga organisationerna.

För oss är det klart att CO:s kongress inte kommer att stoppa oss i kampen för enhet. De andra vill idag enbart ha enhet i handling, och vi deltar därför i de demokratiska organisationernas samordning. Den är begränsad, men den finns alltid där. Men i CO, i dess program och dess dagliga praktik, kommer vi att resa frågan om den fackliga enheten, samgåendet. Vi kommer inte att ändra oss idag. Det är i den mån som CO kommer att representera en kraft inom arbetarklassen som utvecklingen kommer att kunna gå mot en enad facklig rörelse, mot CUT. Vi tror att det är nödvändigt att vinna arbetarklassen för detta projekt och inte, självklart, påtvinga den det.

– Vad anser ni om PT:s och ORT:s inställning? De formerade ju ”minoritetsströmningen” i Barcelona?

– Först tror jag att kamraterna blandar ihop vad kampen om enhet gäller – en kamp som vi också för – med den aktuella verkligheten som bestäms av den fackliga splittringen. Att vilja upprätta ”enhetsfackföreningar” ger, när det existerar andra fackföreningar, intryck av en fackförening där det enda unika och enhetliga är namnet. Dessutom är vi emot benämningen

”enhets-” (uniques), vi föredrar ”enad” (unitaires). Vi anser att enhet i den vidaste bemärkelse är en nödvändighet. Vi är för en bred konfederation och sammanslutning som accepterar hela mångfalden av ideologiska, religiösa och politiska fackliga strömningar och som också respekterar viljan hos majoriteten av de arbetare som inte tillhör någon politisk organisation. Att arbetare från olika politiska organisationer idag deltar i fackföreningarna är en realitet. Alla politiska partier skall ha sina militanter i denna enande sammanslutning, och att då tala om ”enhets-” eller ”enhetliga” fackföreningar när deltagandet är så pass heterogent och blandat är inte särskilt klargörande.

PT/ORT:s taktik är mycket enkel. De utnyttjar den nuvarande situationen, där resterna från francismens herravälde skapar rörelser inom arbetarklassen som är ”politiska” och vägrar att befatta sig med politik, och som i fackföreningarna enbart för fram ekonomiska krav. Genom en sådan process och ett sådant tillvägagångssätt kommer de att isolera sig.

På företagen är detta också ett verkligt fiasko. Visst har de kunnat samla sina arbetarmilitanter som de gjort i Madrid och nyligen i Barcelona. Och arbetarmilitanter, det har de gott om, det är inget tvivel om det. Men i arbetarförsamlingarna med valda delegater från fabriker är de mycket isolerade. Under tryckeriarbetarnas möte förra söndagen, var de endast tre bland mer än hundra arbetare. På många fabriker låter det ungefär så här: arbetarna förstår inte, trycket för att skapa enhet är så starkt att när de (PT/ORT) föreslår upprättandet av sin fackförening på fabriker där det redan existerar flera fackföreningar – eller t o m när enbart CO finns – ser arbetarna det bara som ytterligare ml organisation, som en ökad splittring.

Efter ytterligare några meningar om PT/ORT:s svårigheter måste Ariza avbryta intervjun, sedan Camacho flera gånger skyndat på honom för att delta i ett pågående möte.

Bygg enhetsfackföreningar på basnivå

Miguel Ibarrola, medlem i ORT och en av ledarna för ”minoritetsströmningen”

– Vad anser du om den inställning som majoriteten i CO försvarar?

– Den kampanj för anslutning till CO som majoriteten föreslagit svarar inte mot de nuvarande möjligheterna. Vi tror att CO med all den prestige och den lyssnarskara de erhållit i hela Spanien kan gå ut till fabriker och arbetarförsamlingarna och säga: ”Låt oss skapa vår fackfackförening”. Vi är övertygade om att militanterna i UGT och USO skulle vara tvungna att acceptera denna inställning. Vi är övertygade om att för dem skulle detta inte vara liktydigt med att förstöra fackföreningen, men att enade tillsammans med andra arbetare delta i en enhetsfackförening. Efter en tid när enhetsfackföreningen visat sin effektivitet och demokrati tror vi säkert att de skulle överge sin dubbla fackliga tillhörighet... och även om de inte övergav den skulle det inte längre finnas några problem.

Sedan juli månad har vi visat att detta är ett möjligt och trovärdigt alternativ. Det kan ena alla arbetare. Det finns enade fackföreningar som erkänns av alla: sjömännens fackförening, där det finns militanter från UGT, USO, CNT och CO; den enade fackföreningen för skådespelare som nyligen skapades, där det finns militanter från UGT och CO. Det är alltså frågan om enade fackföreningar som existerar. Detta visar att om man börjar nerifrån, från basen, för att skapa den fackliga enheten utan att vänta på överenskommelser från ovan är det möjligt att förverkliga den. Genom att utgå från fabriker är det möjligt att avancera mot en konstituerande kongress.

Och vidare, anslutningen till dessa enhetsfackföreningar kommer att vara massiv, och är det redan. Taxichaufförernas fackförening har t ex J 130 medlemmar utav 1 200 yrkesverksamma

i Madrid. I Navarra har bara efter en månad 2 500 av 11 200 arbetare inom byggnadssektorn anslutit sig till uppbygget av enhetsfackföreningar.

– Du talar om en enad fackföreningsrörelse och om enhetsfackföreningar utan åtskillnad. Gör du ingen skillnad?

– Det finns en skillnad. Den målsättning som vi följer och som vi aldrig kommer att överge är enhetsfackföreningarna. Men i den mån utvecklingen på basnivån inte påverkar de fackliga ledningarna, kommer det inte att finnas några enhetsfackföreningar, med undantag för vissa sektorer. Vi går emot det sätt på vilket tryckeriarbetarnas fackförening skapades den 21 november med endast 100 personer utav 20 000 arbetare. Dessa 100 kommer nu ytterligare ansluta några stycken ända ner på företagsnivån. Det finns en skillnad mellan att säga åt arbetarna att låt oss skapa en fackförening och dess ledning och distribuera medlemskort för en redan bildad fackförening.

– Ariza säger att ni begränsar kraven till enbart ekonomiska krav och att ni inom dessa gränser vill underordna fackföreningarna era partier?

– Det är något motsägelsefullt... I början, när vi skulle bygga upp enade fackföreningar angrep man oss för att vi ville skapa ”ekonomiska” fackföreningar, därför att vi sas begränsade arbetarnas medvetenhet till företagsnivån... men det skulle inte ha varit vi som valt.

När fackföreningarna idag samordnar sig inom olika zoner och branscher och när kontakter tas för en nationell samordning anklagar man oss för att underordna fackföreningen vårt parti. Det är förtal. Underförstått skulle det betyda att arbetarna ansåg att det var något skumt med fackföreningarna. Praktiken visar det motsatta. När arbetarna väljer ledare och har möjlighet att återkalla dem är det ingen fara. Att ledarna är medlemmar i ORT beror på att vi på stor-mötena säger till dem att bygga upp enade fackföreningar. Men om vi ville bygga fackföreningar på våra villkor skulle vi, när vi t ex enade 1 000 arbetare i Coslada, ha kunnat bilda en ny fackförening genom att lansera en initial.

– Vad anser ni om ”enhetsströmningen”?

– Vi anser att det som den föreslår inte har anknytning till den nuvarande situationen. Att delta i CO betyder att ansluta sig till fackföreningarna och inte välja en annan möjlighet utan förlora siktet på att en annan möjlighet existerar: den att ena sig i företagen i en gemensam fackförening.

Att inte föreslå som enda fackliga uppgift att skapa enhetsorgan – det senare gör enhetsströmningen utöver att de ansluter sig till CO –, det är att utgå ifrån att den fackliga splittringen idag är helt förverkligad. Enhetsströmningen utgår ifrån att den fackliga splittringen kommer att tvingas fram ytterligare och ger därmed slaget om en enad fackföreningsrörelse förlorat. Idag tillhör bara 0,2 procent av arbetarna fackliga sammanslutningar. Att med dessa siffror som bakgrund – 35 000 arbetare – tro att arbetarklassen är splittrad eftersom vi obönhörligt går mot pluralism är inte att ta hänsyn till verkligheten. Enhetsströmningen skiljer sig inte med ett kommatecken från revisionistpartiet.

– Enhetsströmningen tar på vissa platser initiativ till upprättandet av enhetsorgan, t ex vid strejker. Detta för att därigenom också skapa stödjepunkter i kampen för en enad facklig rörelse. Detta tycks inte vara tillräckligt för er när det gäller kampen för enhet?

– Samordningen av delegater från denna typ av enhetsorgan är viktig av flera skäl. Om det är nödvändigt att förhandla – och COS försöker förhandla på vissa platser – bör enhetsorganens

delegater representera arbetarna. Men även om de är viktiga är enhetsorganen inte ett fackligt alternativ. Vi är överens med enhetsströmningen om att initiera dem – utom där det finns fackföreningar som organiserar 90 procent av arbetarna eftersom det då inte har någon mening. Men de är inte tillräckliga.

– Vad kommer ni att göra i förhållande till COS?

– COS är en överenskommelse för att få enhet i handling. Den är otillräcklig. Om en förening av majoriteten av arbetarna förverkligas, något som vi håller på att bidra till, då kommer COS att vara ännu mer otillräcklig.

Idag diskuterar vi inte med COS, eftersom det inte finns nationella organ för den fackliga enhetsrörelsen. Men vi är inte förpliktigade att gå in i COS. Om den breda strömningen för att skapa en enad fackföreningsrörelse är mycket stark kommer vi inte ansluta oss till COS, eftersom vi då kommer att tala om en konstituerande kongress. I annat fall bör vi ansluta oss och kommer då att arbeta för att vidga den nyss nämnda strömningen.

23 nov. i Madrid.

Kämpa på två fronter för den fackliga enheten

José Maria Galante, representant för LCR

– J. Ibarrola, ledare för ”minoritetsströmningen”, som har brutit sig ut ur arbetarkommissionerna, säger att det för närvarande bara är 0,2 procent av arbetarklassen som är fackligt organiserad och att detta tillåter oss att redan idag börja bygga upp enhetsfackföreningar. Vad anser du om det?

– Det är uppenbart att de arbetare som idag är organiserade i arbetarkommissionerna bara är en mycket begränsad del av de som kommer att utgöra den fackliga rörelsen. Det är klart att de människor som är organiserade i arbetarkommissionerna, som regelbundet deltar i möten och röstar, är arbetarrörelsens avantgarde. Procentsiffran 0,2 procent går inte att verifiera. Det kan vara 0,2, 0,3, 0,4 eller 0,5 procent men i vart fall rör det sig bara om ett avantgarde. Den stora massan av arbetare, de 2,5 miljoner arbetare som strejkade den 12 november har förtroende för arbetarkommissionerna utan att vara anslutna. Det som Ibarrola konstaterar är den spanska arbetarrörelsens enhälliga önskan att bygga en enad fackförening. Vi, vi utgår från de fackliga centralorganisationer som finns och då framför allt arbetarkommissionerna, eftersom det är den organisation som har en överlägsen majoritet inom arbetarrörelsen och som under frankismens sista tid organiserade alla strider, som har utgjort själva instrumentet för diktaturens kris. Vi utgår från detta, men vi strävar mot en konstituerande föreningskongress, där varje centralorganisation kan presentera sin ståndpunkt. Det är omöjligt att tro att man kan genomdriva denna konstituerande kongress endast ”från basen”, underifrån.

– Majoriteten inom arbetarkommissionerna som stöder KP är inte klar över förhållandet mellan en kongress för arbetarkommissionerna och perspektivet på en konstituerande föreningskongress... Det tycks som om den förra sanktionerar den fackliga splittringen genom att till USO, UGT och CNT lägga ytterligare en fackförening, arbetarkommissionerna. Hur för ni kampen för den konstituerande föreningskongressen?

– Vår utgångspunkt är att den fackliga splittringen redan idag är ett faktum. Under diktaturens sista 15 år hade varken USO, UGT eller CNT samma betydelse som arbetarkommissionerna, varken kvantitativt eller i fråga om förmågan att organisera kampen. När vi sagt detta måste vi

tillägga att dessa organisationer existerar och representerar historiska politiska strömningar inom arbetarrörelsen, vilka måste tas med i beräkningen.

– Därför förs vår kamp för facklig enhet på två fronter?

– För det första arbetar vi för omfattande överenskommelser kring en enhet i handling mellan dessa fackliga centralorganisationer, något som illustreras av exemplet 12 november 1976.

– För det andra, och det är viktigast för oss, kämpar vi för enhetsorgan på företagsnivå och på regionsnivå. Sådana existerar. Så t ex finns ”Samordningen för företag i kamp i Biscaya” eller ”Samordningen för bankerna” i Madrid vilken omfattar alla fackliga organisationer. Det har också på en del mycket stora företag upprättats en slags fackliga enhetsorgan, som samlar alla strömningar som existerar på företaget. Detta existerar på de stora företag där det har ägt rum någon kamp på sista tiden.

– Det svåraste problemet i denna kamp är att alla fackliga organisationer, och även i grund och botten ”majoriteten” inom arbetarkommissionerna, förnekar stormötenas överlägsenhet som ett medel för att leda kampen dag för dag. Majoriteten av arbetarna är klart medvetna om att existensen av ett enda organ som representerar arbetarna, antingen det nu utgörs av stormöten eller valda delegater under kampen eller en enad facklig organisation dessemellan, gynnar styrkeförhållandena. För oss är det i kampen för att initiera enhetsorgan som kampen för facklig enhet gör sina största framsteg.

– Hur ser ni på frågan om den fackliga tendensen?

– För oss definieras tendensen framför allt av den linje den driver. Dvs å ena sidan demokratin inom arbetarkommissionerna och rätten för alla strömningar att försvara sina stånd- punkter och att få de materiella villkor som garanterar denna rätt (så till exempel tillåter idag *Gaceta de Derecho social* – arbetarkommissionernas månadstidning – minoriteterna att t uttrycka sin ståndpunkt). På så sätt kan de olika strömningarna representeras i ledande organ proportionellt i förhållande till sitt inflytande.

– Denna kamp för vi idag i arbetarkommissionerna, såsom vi kommer att föra den under den process som förbereder den konstituerande kongressen, därför att demokratin kanske är den viktigaste förutsättningen för att uppnå en facklig enhet.

– Å andra sidan, och det är den andra axeln kring vilken enhetsströmningen är uppbyggd, kämpar vi för att bygga upp de enhetsorgan som jag redan nämnt.

– Jag återkommer till denna punkt, det viktigaste är att de strömningar som uppträder inom arbetarkommissionerna gör det på ett konkret program med konkreta uppgifter, och med ett exakt projekt med stadgar, förslag om arbetarkommissionernas funktionssätt, interna demokratin m m.

– I den mån som kamraterna från Carlistpartiet och kamrater med en lång erfarenhet som militanter inom arbetarkommissionerna och som härrör från radikaliserade kristna strömningar är överens med dessa två grundläggande axlar är det också naturligt att vi befinner oss inom samma strömning inom arbetarkommissionerna, ”enhetsströmningen”. Vi försvarar ett klasskampsprogram, ett antikapitalistiskt program. Vi översätter det till konkreta kampåtgärder. Vi försvarar ett demokratiskt funktionssätt av arbetarkommissionerna. Därefter ser vi vem som försvårar att det programmet genomförs och med vem vi kan komma överens.

– Vilka fel tycker du att ”minoritetsströmningen” som domineras av PT och ORT har begått?

– Deras grundläggande fel är att tro att deras två organisationer, vilka har påbörjat en

sammanslagingsprocess, kan bli ett totalt alternativ för omgrupperingen inom arbetarrörelsen. Visst har de en reell tyngd inom arbetarkommissionerna: i själva verket 20 procent av mandaten vid Barcelonamötet, trots ledningens byråkratiska manövrer. Men de sammanblandar den nuvarande situationen inom arbetarkommissionerna, en rörelse som samlar avantgardet, med det som kommer att vara den fackliga rörelsen då den väl har tagit form, där reformisternas tyngd kommer att vara ännu större. Grunden för deras nuvarande ståndpunkt, vilken, som vi redan har sett, kan variera, är att "huvudfienden" i den fackliga frågan varken är UGT, USO eller CNT utan KP, som för en kamp för att omvandla arbetarkommissionerna till fackföreningar. Därav deras principiella kamp mot att omvandla arbetarkommissionerna till fackföreningar.

– Deras tredje och kanske allvarligaste fel är att deras politik kommer att isolera dem, inte bara från arbetarkommissionerna och det som de representerar i form av ett avantgarde för arbetarrörelsen och en framtida facklig majoritetsorganisation, utan även från hela den fackliga rörelsen. Vi tror att de till slut kommer att tvingas att förhandla om återinträde i arbetarkommissionerna eller om att integreras i UGT eller USO. Deras idé om att bygga enhetsfackföreningar är positiv, men det är ett misstag att försöka initiera dem som de gör.

– LC säger att den "fackförening av ny typ" som PCE-majoriteten inom arbetarkommissionerna talar om är en anti-fackförening. Vad tycker ni om det och om LC:s ståndpunkter i allmänhet?

– I tanken om en "fackförening av ny typ" finns det en aspekt som vi måste ta upp och sätta i förgrunden. Det är idén att den möjliga enade fackföreningen inte kan reduceras till det antal militanter som idag är organiserade i fackföreningarna eller arbetarkommissionerna. Den innebär också en sådan definition av fackföreningen, att dess uppgifter inte endast skall begränsas till ekonomiska krav, utan också ta upp problemen med sjukvård, undervisning och bostäder. Det innebär slutligen tanken på att fackföreningen inte bör substituera sig själv för de beslut som kan fattas av kämpande arbetare på en fabrik på stormöten. Till denna sista punkt återkommer majoriteten förresten mer och mer, åtminstone i sina deklamationer.

– Å andra sidan finns det ett helt och hållet negativt drag: det är när KP förklarar att man inte får begränsa rösträtten inom fackföreningen till att gälla bara de som tillhör den. Detta ger "majoriteten" enorma möjligheter till manipulation genom att spela på de arbetare som inte är fackligt organiserade. Detta kan vi inte acceptera. Att använda sig av den majoritet av arbetarna som inte är fackligt organiserade under perioder av stiltje i kampen kommer nödvändigtvis att gå emot klasskampsströmningarna inom fackföreningen.

– LC:s ståndpunkt förvånar oss verkligen. För det första reducerar de kampen för en föreningskongress till att enbart gälla UGT och CNT. Att den kraft som stöds av majoriteten av arbetarklassen lämnas utanför kampen för arbetarklassens enhet utgör inte något litet problem.

– Att LC motiverar denna linje med de politiska ståndpunkter som innehas av majoriteten inom arbetarkommissionerna är minst sagt något nytt i förhållande till den leninistiska teorin. Men att de slutligen förespråkar kamp för enhet utan att innefatta arbetarkommissionerna, det innebär att förstärka tendensen till splittring inom arbetarklassen istället för att bekämpa den. Det är ett stöd till de minoritetsorganisationer vilka idag gör allt för att motarbeta en process av enande. Vi beklagar slutligen att kamraterna, när de lämnade arbetarkommissionerna för att gå in i UGT, talade om att det nu var "den trotskistiska strömningen inom arbetarkommissionerna som gick till UGT", medan i själva verket majoriteten av de trotskistiska

arbetarna stannade kvar i arbetarkommissionerna. LCR:s medlemmar och sympatisörer arbetar i arbetarkommissionerna och har inte för avsikt att lämna dem. Men vi kan inte hänga upp oss på sådana småaktigheter. Trots våra skillnader föreslår vi kamraterna i LC att samordna den aktivitet för enande som bedrivs av enhetsströmningen inom arbetarkommissionerna med kampen för enhet inom UGT. I detta perspektiv föreslår vi dem att redan idag tillsammans bölja kampen för att bygga enhetsstrukturer på företagsnivå, på regionsnivå och på branschnivå.

Madrid 23 november.

Bygg ”fria fackföreningar”

José Almagra, medlem av LC:s ledning

- Hur analyserar ni den fackliga situationen efter Francos död?
- Francos död förändrade helt villkoren för hur frågan om fackföreningarna måste ställas. Den medförde att styrkeförhållandena mellan borgarklassen och proletariatet helt och hållet ändrades. Det är detta som tillåter uppbygget och utvecklandet av arbetarfackföreningar.
- De senaste månaderna har kännetecknats av att de gamla fackliga centralorganisationerna, UGT och CNT har levt upp på nytt och av att arbetarkommissionernas kris förvärrats. Denna kris utlöstes av Kommunistpartiets linje och av dess vägran att omvandla arbetarkommissionerna till fackföreningar. Denna vägran förklaras av KP:s samförståndspolitik inom Demokratiska samordningen och inom olika klassarbetsorgan.
- PSOE, som kontrollerar UGT, deltar också i dessa klassarbetsorgan. Men det är viktigt att förstå att återuppbygget av socialdemokratien i Spanien skulle vara omöjligt att genomföra utan UGT:s pånyttfödelse. Vad beträffar KP:s nya linje i arbetarkommissionerna, uppbygget av vad man kallar en ”fackförening av ny typ”, så innebär det inget annat än uppbygget av en anti-fackförening. Socialdemokratien har tvingats att ge nytt liv åt UGT trots den klassarbetspolitik den för. Detta utgör en del i ett mer allmänt uppsving för de traditionella organisationerna.
- Arbetarkommissionernas kris uttrycktes öppet under Barcelonamötet (l'Assemblée de Barcelona), där KP fortsatte att driva sin linje om att utnyttja CNS. Denna linje innebar en vägran att bygga oberoende fackföreningar, eftersom det är omöjligt att bygga oberoende fackföreningar samtidigt som man försöker utnyttja CNS inifrån.
- Men de senaste månaderna har ju PCE och majoriteten av arbetarkommissionerna ändrat ståndpunkt vad beträffar arbetarkommissionernas omvandling till fackförening?
- Det initiativ som minoriteten, PT och ORT, har tagit för att bygga fackföreningar av en ny typ på företagsnivå är viktigt inom den allmänna ramen för arbetarkommissionernas kris. Det skiljer sig inte från KPs politiska projekt, men det innebär förverkligandet av KP:s projekt i en mer utvecklad etapp. Gentemot detta förslag har majoriteten inom arbetarkommissionerna intagit en demagogisk inställning, vilken i grunden varit ägnad att förhindra utvecklingen av de fria fackliga centralorganisationerna, UGT och CNT. Med denna utgångspunkt för analysen kan inte Barcelonamötet och svängningen under hösten ses som ett steg i uppbygget av fackföreningar. Fackföreningen av ny typ kommer att bevara arbetarkommissionernas karaktär av ”rörelse”, av deras deltagande i CNS. Den kommer att behålla vagheten i de organisatoriska strukturerna för att bättre värna om den byråkratiska styrningen.
- Varför ansluter ni er till UGT? Är ni inte rädda för att den fackliga enheten kan reduceras

till att enbart gälla de ”gamla centralorganisationerna”?

– Vi utgår från två konstateranden. För det första är det nödvändigt i den nuvarande perioden att först och främst bygga upp en fackförening, för det andra att KP:s projekt är oåterkalleligt. Med tanke på KP:s kraftiga band till borgarklassen och dess viktiga funktion att kontrollera arbetarklassen i hela Spanien, så anser vi att partiets politiska projekt för närvarande är oåterkalleligt.

– Vi anser att arbetarkommissionerna inte kan omvandlas till äkta fackföreningar av traditionell typ. Inför denna omöjlighet beslöt vi att bygga andra fackföreningar. Vi valde inte att bygga våra egna fackföreningar, röda fackföreningar. Vi vill inte ha fackföreningar som står vid sidan av massorna, utan fackföreningar som deltar i en strömning för återuppbygge av de traditionella fackliga organisationerna. På nationell nivå är dessa fackföreningar UGT och CNT. USO är inte en fri facklig organisation, eftersom den också kvarstår inom CNS. Alltså måste vi välja mellan UGT och CNT för att koncentrera våra styrkor inom en av dessa organisationer. Då uppstod problemet att även UGT deltar i klassarbetsorgan såsom Demokratiska samordningen medan CNT är mer radikalt. Det är en gammal tradition som går tillbaka till tiden före inbördeskriget, då UGT alltid stod till höger om CNT. Men vi tror att genom att gå in i UGT kommer vi att kunna vrida organisationen till vänster, vilket kommer att underlätta den fackliga enheten med CNT. Denna sista fråga är grundläggande för oss.

– För närvarande syftar vårt handlande till flera mål. Vi tycker att det är en grundläggande målsättning att få UGT att utträda ur COS, en samordning av fackliga organisationer. Ty COS är ett organ som förenar fria fackliga organisationer (UGT) med en organisation som inte är oberoende från CNS (USO) och med en enkel ”socio-politisk” rörelse som arbetarkommissionerna, vilka också är knutna till CNS. COS innebär alltså motsatsen till facklig frihet. UGT måste lämna COS för att uppfylla sin första uppgift, vilket är uppbygget av en fri facklig organisering.

– Till denna konkreta, aktuella kamp lägger vi (och underordnar) kampen för arbetarenheten, vilken konkretiseras i enheten med CNT, den enda fria fackföreningen utanför UGT, som existerar i nationell skala. Och vi kommer att kämpa i riktning mot en kongress för att slå samman de två fackföreningarna. Till detta fogar sig det mer avlägsna perspektivet att grunda Arbetarnas enade centralorganisation (CUT). Den kommer att bildas genom föreningen av UGT, CNT med alla de fackliga centralorganisationer som kommer att uppstå, eftersom USO och arbetarkommissionerna i en sådan situation kommer att tvingas att omvandla sig till fria fackliga organisationer.

– Hur exakt förbinder ni kampen idag, som ni begränsar till att gälla facklig enhet mellan UGT och CNT, med kampen för CUT? Kommer inte USO och arbetarkommissionerna att ha en förankring som är vida överlägsen UGT:s och CNT:s, då de, som ni uttrycker det, omvandlas till ”fria centralorganisationer”?

– Vi tror att vi måste ge proletariatet de svar som motsvarar varje politiskt skede. Därför är det idag nödvändigt att initiera bildandet av fria fackföreningar. I nästa etapp då dessa fackföreningar redan existerar och den fackliga splittringen är ett faktum kommer vi att bygga en ”mellanfacklig” tendens, men idag begränsas den till UGT och CNT. Det är en sak att prioritera UGT och en annan att veta att vi kommer att ha militanter i CNT även om vår huvudsakliga satsning är i UGT.

– Fruktar ni inte att gå emot enhetssträvandena hos de arbetare som i COS ser ett samarbete, som visserligen begränsas till enhet i handling, men som ändå är nödvändigt?

– Vi är för aktionsenhet mellan alla fackliga organisationer, men vi går emot ett organ som under förevändning av aktionsenhet i själva verket tjänar till att dölja en programmatisk grundläggande fråga, om vilken det inte kan ske någon kompromiss, nämligen frågan om de fackliga organisationernas oberoende. Utan oberoende och facklig frihet kan det inte ske något enande. Ja till aktionsenhet, nej till ett organ som förhindrar den grundläggande kampen för facklig frihet. I denna mening är UGT COS:s fånge.

– Vilka initiativ kommer ni att ta – och i vilken takt kommer ni att ta dem – för att bygga den fackliga tendensen i UGT?

– Tendensen måste ha någon mening inom UGT. Vi tänker inte organisera en konfrontation som idag endast skulle innebära en inom-byråkratisk konfrontation i UGT. Vi tänker arbeta för UGT:s organiska tillväxt och på basen av denna masströmning utveckla ett massarbete kring vårt aktionsprogram i varje skede. Om den socialdemokratiska byråkratin säger nej till de förslag vi reser – och det gör den redan – så kommer vi givetvis att utvecklas till en tendens. Men att idag proklamera tendensen skulle av basmilitanterna i UGT uppfattas som ett försök att ta styrelseposter och inte som ett medel att försvara deras egna intressen. Tendensen kommer att uppstå ur den konkreta kampen: kampen mot COS är en av dess första uppgifter.

Debatt om Spanien

Ur *Internationalen* nr 19 1977

”Arbetarkamp” och Spanien: Med verkligheten som fiende

I sitt senaste nummer ger tidningen *Arbetarkamp*, som är huvudorgan för Förbundet Kommunist (FK), ett bidrag till analysen av Spanien idag.

Med tanke på hur få försök det över huvud taget görs i svensk press att översiktligt klara ut vad som händer i Spanien är det viktigt att granska det som kommer på pränt.

Innehållet i *Arbetarkamps* artikel gör i sin tur att det inte kan bli en granskning i tysthet. Det är nämligen en mycket underlig artikel som Torbjörn Lindh författat för tidningens räkning (”Arvtagarna möter arvfienden” i nr 9/77).

Inte bara därför att man ”råkar” glömma bort LCR (Liga Comunista Revolucionaria, spansk broderorganisation till KAF), trots dess mått av massinflytande. En sådan småaktig ”glömska” till följd av något underligt trotskistkomplex, kan vi stå ut med.

Nej, värre är då rena faktafel — och dem finns det flera av. *Arbetarkamp* påstår t ex att PTE (”Arbetets Parti”) och ORT (”Arbetarnas Revolutionära Organisation”) skulle bedriva ett kraftfullt arbete i arbetarkommissionerna — *när de i själva verket bröt med dem för mer än ett halvår sedan!* Och då för att bilda egna ”rena” fackföreningar — ett sekteristiskt tilltag som skändligen misslyckats (och som för övrigt ORT gjort en viss självkritik för).

Arbetarkamp säger vidare att PT och ORT skulle stå på ”sammanslagningens rand”. Sammanslagningens ”brant” vore ett bättre uttryck — förhållandet dem emellan är nämligen mer ansträngt än på länge, inte minst efter de fackliga äventyren.

Det är också underligt att *Arbetarkamp* framställer det som om de ofria valen till Cortes skulle gälla en konstituerande församling, ett representativt parlamentariskt organ, vilket är något helt annat än vad som kan komma ut av valen den 15 juni.

Allt det här — plus skrivningar i stil med att ”slaget om Spanien kommer att avgöras på mittfältet” (gäller inte klasskampen vänster eller höger?) — gör att man blir tveksam. Är det helt enkelt så att redaktionen satt en FK-kamrat på att snabbt yxa ihop en artikel om Spanien i största brådska?

Överskylande om kommunistpartiet

Man skulle ha lättare att tro det om det inte fanns ett så klart samband mellan faktafelen och den politiska linjen i stort, en linje som alltför väl passar in i Förbundet Kommunisters allmänna politik

I sin artikel letar Torbjörn Lindh efter orsakerna till att kommunistpartiet (KP) nu legaliserats. Han hittar den först och främst i partiets förmåga till massmobilisering:

— Partiet har genom sin mobiliseringsförmåga och djupa förankring — samtidigt som det uppträtt allt självständigare i förhållande till Sovjet — vunnit och förstärkt breda allianser i kampen för en ”demokratisk brytning”.

Efter arresteringen i vintras av Santiago Carrillo, KP:s ledare, och den mäktiga proteststorm det utlöste blev slutligen ”det rimligaste och smartaste draget för regeringen att slutligen välja legalisering av partiet”.

Det här är verkligen att vända upp och ner på verkligheten!

Naturligtvis är det massmobiliseringarna — för övrigt ofta utanför KP:s kontroll — som drivit fram den situation där legaliseringen av KP blev en akut fråga på dagordningen. Men det avgörande för att regeringen fattade beslut om legalisering av KP nu, var dels resultatet av folkomröstningen i december, där regeringen fick bevis för sin relativa styrka gentemot ultrahögern.

Dels var det KP:s agerande under den ”svarta veckan” i januari/februari. Under den massiva aktivitet som då följde efter morderna på fem advokater i Madrid fick regeringen klart för sig att KP både var berett och delvis också förmöget att bromsa och dämpa massrörelsen. Den övertygades om att en legalisering av KP inte skulle innebära en automatisk styrkeförändring till massrörelsens fördel.

Lindhs beskrivning av händelseförloppet skyler över KP:s verkliga funktion inom den spanska massrörelsen. Då spelar det mindre roll att han dessutom lägger till några kritiska meningar om kommunistpartiets karaktär. De blir abstrakta och obegripliga i sammanhanget.

Ett andra huvudfel i Lindhs artikel gäller beskrivningen av vänsterorganisationerna ORT och PT (se ovan) samt MCE (en organisation med maoistiskt ursprung). De tillskrivs en roll som de inte har. Inte så att de skulle vara obetydliga eller oviktiga — långt därifrån. Men innebörden av deras politiska linje förvrids.

Varför säger *Arbetarkamp* ingenting om PT:s och ORT:s sekterism i den fackliga frågan (jämför exemplet med arbetarkommissionerna ovan)? Varför ingenting om deras undfallande samarbete med borgerliga strömningar (t ex i samarbetsorganet La Coordinación Democrática)? Varför ingenting om att ORT faktiskt står för en maoistisk supermaktslinje — en teori som FK kritiserar?

Arbetarkamp har länge gjort anspråk på att sitta inne med en ovanligt ”självständig” analys av den internationella klasskampen, som inte förblindas av ”ovidkommande hänsyn” och ”konstlade scheman”. Men är det något som slår en när man läser *Arbetarkamps* Spanienanalys så är det just hur väl avpassad den är för att passa Förbundet Kommunisters politiska behov — dess hänsyn och scheman — här och nu. *Arbetarkamps* analys framstår till syvende och sidst mindre som en förklaring av det som händer i Spanien idag än som en ”svensk mall” lagd över den spanska verkligheten.

FK:s egen vacklande hållning till VPK går igen i dess analys av Spaniens KP. Dess trängtan efter någon slags organisatorisk ”vänsterenhet” här återspeglas i dess övertolkning av spanska vänsterorganisationers ”framgångsrika enhetsarbete” med kommunistpartiet. Dess efterhängsna behov av att avgränsa sig från trotskismen och KAF stämmer väl överens med dess försök att tränga ut LCR från den politiska kartan i Spanien. Men så lätt besegrar man inte verkligheten.

Lars Palmgren, Tom Gustafsson

Ur *Internationalen* nr 20

***Arbetarkamps* reporter uppmanar *Internationalen*: ”Läs den politiska kartan”**

Det finns många dåliga artiklar om Spanien i tidningar som ges ut av organisationer till vänster, skriver *Internationalen* i nr 19/77. En ”mycket underlig” sådan menar sig Gustavsson/Palmgren ha funnit i *Arbetarkamp*.

Jag känner mig inte särskild berörd av deras kritik. Inte för att jag struntar i den utan därför att den så marginellt berör min artikels innehåll.

Deras angrepp vilar på två ”faktafel” i min framställning. Det skulle gälla de revolutionära organisationerna ”Arbetets parti” (PTE) och ”Arbetarnas revolutionära organisation” (ORT) som jag menar står på sammanslagningens rand och som har vunnit sitt inflytande i massrörelsen genom en stark ställning i arbetarkommisionerna. De är splittrade och har brutit med arbetarkommisionerna, skriver Gustavsson/Palmgren.

Utrustade med dessa ”faktafel” slår Gustavsson/Palmgren så hårt de kan mot hela min framställning. De menar att jag kommer med upp och nedvända förklaringar till kommunistpartiets legalisering, överskyler dess roll och glömmer klasskampen när jag skriver att slaget om Spanien kommer att avgöras på mittfältet. Slutligen påstår de att jag kallar valen den 15 juni demokratiska.

Legalisering av KP

För att ställa till rätta i *Internationalens* spalter sammanfattar jag linjerna i min artikel.

Riktningen i dagens Spanien går mot *en auktoritär borgerlig regim av modernt snitt*. Den gamla frankistiska staten fyller inte längre den spanska kapitalismens behov.

Avskaffandet av *el Movimiento* (den frankistiska rörelsen) innebär ingen demokratisering. Fascistiska funktionärer inlemmas i stället i statsapparaten i mångtusental.

Våldsapparaten förblir intakt.

Legaliseringen av kommunistpartiet förklaras inte av dess mobiliseringsförmåga och självständiga steg i förhållande till Sovjet. Övergången till en modern auktoritär regim med en ”stark” stat spelar med krafter på *mittfältet som gives tid att växa sig starka under regimens beskydd*. Regimen söker trovärdighet i Västeuropas ögon för att vinna insteg i EG.

Ett drag i en stabil övergång från frankismen till ett system som motsvarar dagens behov var att legalisera kommunistpartiet för att finna en fullvärdig formel för ”borgerlig demokrati”.

Kommunistpartiets breda allianser och mobiliseringsförmåga, dess självständighet, försiktiga och tillbakahållande politik och uttalade intresse att inte störa ”demokratiseringen” förklarar legaliseringen endast i det större sammanhang min artikel beskriver.

Artikeln gick inte närmare in på kommunistpartiets roll. Den revolutionära vänstern behandlades kort.

Jag pekade på två skilda vägar som den revolutionära vänstern valt.

ORT—PTE

Organisationer som MCE. ORT och PTE har vunnit i styrka genom sin allianspolitik och arbete inom arbetarkommisionerna. Smågrupper som PCE-r och PCE-ml har isolerats när de försökt att utan kontakt med massrörelsen bygga upp motståndet genom väpnad kamp och egna isolerade fronter som FRAP och OSO. Så har vänsterns vägar sett ut under flera år. Den har brottats med problematiken att inte fastna i rollen som först och främst principiella försvarare av marxismens klassiker och kritiker av kommunistpartiet — men att inte heller isoleras politiskt genom sekterism och blind kamp utanför den politiska processen.

ORT och PTE utgjorde en stark mindredel på arbetarkommisionernas kongress i Barcelona i juli 1976. De kämpade för ett omedelbart uppbygge av en fackföreningscentral ur

kommissionerna. Nederlaget till trots påbörjades ändå uppbygget av lokala fackföreningar. Här har vi Gustavssons/Palmgrens ”brytning”. Vi har utförligt behandlat denna fråga i *ArbetarKamp* 21/76. Hur ORT och PTE utnyttjat sin styrka i arbetarkommissionerna ändrar inte den bild min artikel ger.

Sedan januari -76 har kontinuerliga diskussioner för bildande av ett nytt revolutionärt arbetarparti förts mellan ledningarna för PTE och ORT. Genom egna besök i Spanien vet jag att båda organisationerna tar seriöst på dessa diskussioner. Skulle min skildring på denna punkt skjutas sönder av att *Internationalen* vet besked om motsättningar i den fackliga frågan? Ingalunda!

De tre stora revolutionära organisationerna deltar i den demokratiska samordningen (Coordinación Democrática). ORT sedan juli 1976. Denna samordning har varit kraften bakom kampen för total amnesti och demokratiska och fackliga rättigheter. Skulle det vara ”undfallande” att stärka vänstern i detta organ?

Att ORT, liksom PTE, ser Sovjetunionen som en lika farlig supermakt som USA-imperialismen minskar inte deras politiska betydelse och förankring i arbetarklassen.

LCR apostroferas inte i min artikel. Gustavsson/Palmgren stånkar i vanlig ordning över detta. LCR har en viss styrka i student- och ungdomsgrupper, framför allt i Baskien. Jag utelämnade denna grupp liksom jag utelämnade de viktiga socialistpartierna FPS, Carlistpartiet, Convergencia Socialista och vänstergrupper som OIC med flera. *Internationalens* artikel om valet (nr18/77) nämner å andra sidan endast LCR som alternativ till vänster om kommunistpartiet. Medarbetarna på *Internationalen* ska inte tala om att förtränga något från den politiska kartan.

Tråkig tonvikt

Slutligen om valen den 15 juni. Min artikel betonade starkt att de kommer att hållas i ett falskt ljus av demokratisering och med en lång rad partier i illegalitet.

Står Gustavsson/Palmgren fast vid att det blir ett höger-vänsterval som de ironiskt skriver mig på näsan? Då biter de sig ännu en gång i tummen. Jag har hävdad att valet avgörs på mittfältet där stora koalitioner trängs om det politiska utrymmet.

Gustavsson/Palmgren argumenterar i en ton och efter ett mönster som bara är alltför tråkigt. Det är ingen hejd på mina ”huvudfel”, underlighetsförklaringarna duggar tätt och demagogin svänger sig.

Min artikel stod för mig, inte för redaktionen. Gustavsson/Palmgren går till angrepp efter en redaktionell inledning som proklamerar kamp mot andra vänstertidningars felaktiga Spanienbilder. Det ställer större krav på vederhäftighet än Gustavsson/Palmgrens försök.

När får vi se *Internationalen* sluta behandla det spanska kommunistpartiet som en samling ”agenter” inom arbetarklassen? När får vi läsa om andra delar av den revolutionära vänstern än just Fjärde Internationalens sektion? När kommer en någorlunda övergripande bild som beskriver större delar av det politiska fältet? Hur kan *Internationalen* behandla PSOE utan att åtminstone antyda splittringen inom reformismen?

Läs den politiska kartan bättre!

Torbjörn Lindh

Ur *Internationalen* 21 1977

Fortsatt debatt om vänstern i Spanien

Svar till "Arbetarkamp": Använd kompassen – den konkreta analysen!

— *Arbetarkamps* analys av utvecklingen i Spanien framstår till syvende och sist mindre som en förklaring av det som händer där idag, än som en "svensk mall" lagd över den spanska verkligheten.

Det var en av de kritikpunkter som fördes fram i en artikel i *Internationalen* för två veckor sedan. I förra veckan svarade *Arbetarkamps* Torbjörn Lindh och uppmanade artikelförfattarna att "läsa den politiska kartan".

Här fortsätter debatten, som framför allt kommit att gälla kommunistpartiets och den "revolutionära vänsterns" roll.

Diskussionen om Spanien idag är minst av allt akademisk. De effekter ett revolutionärt uppsving i Spanien kan komma att få i övriga Europa — och Sverige! — understryker bara betydelsen av den. Vi kan lära oss mycket.

Därför var det bra att Torbjörn Lindh svarade på vårt inlägg om hans artikel i ArbetarKamp 9/77 (se Internationalen 19 resp. 20/77). Ledsamt nog innebär dock inte hans svar något större steg framåt i diskussionen.

Vi ska inte lägga hela skulden för det på TL. Felet är delvis vårt eget.

När TL skriver att han inte känner sig speciellt berörd av vår kritik motiverar han det med att vi så marginellt berör hans artikels innehåll. Vi behandlar inte alls hans resonemang om de huvudsakliga linjerna i den frankistiska statens omvandling till en "auktoritär borgerlig demokrati med en stark stat och en tung social kontroll". Han menar vidare att det är i detta större sammanhang man måste se det han skriver om kommunistpartiet (KP) och "den revolutionära vänstern".

Vi, för vår del, tyckte inte att dessa ståndpunkter var så märkliga eller kontroversiella. Vi valde istället avsiktligt att förlägga polemiken till de avgörande politiska sprängpunkterna – där analysen växer över i konkreta ställningstaganden om revolutionärernas uppgifter i Spanien idag.

Men naturligtvis borde vi ha förklarat det på ett tydligare sätt. Inte minst därför att vår kritik då inte skulle kunna framställas som lösryckt eller marginell. Men låt oss med det lämna debatten om debatten.

Ense i stora drag

I stora drag är vi alltså ense med TL om hans beskrivning av den riktning i vilken regimen i Spanien idag strävar efter att omvandla den spanska staten. Och det är i ljuset av denna samstämmighet som våra invändningar får sin betydelse.

Vi ska begränsa oss till att — återigen — behandla två aspekter i TL:s artikel: kommunistpartiet och "den revolutionära vänstern". Visserligen hävdar TL att hans artikel

inte gick in på KP:s roll och endast kort behandlade ”den revolutionära vänstern”. Men det sätt han tar upp dem på — och som understryks i hans andra artikel — är betecknande nog. Och gör det nödvändigt för oss att föra diskussionen vidare.

Vi är ense med TL om att vi inte ”kommer att få se ett framstormande kommunistparti”. Men varför inte? Det borde vara en naturlig fråga att ställa sig. Ska vi söka svaret i TL:s artiklar blir man sannerligen förvirrad.

Han skriver dels om partiets breda allianser och mobiliseringsförmåga, dels om dess försiktiga och tillbakahållande politik och uttalade intresse ”att inte störa demokratiseringen”. Alla dessa faktorer tillsammans med regimens behov av att framstå som trovärdig i de västeuropeiska regimernas ögon får förklara legaliseringen av partiet. Samtidigt avslutar TL sin andra artikel med den litet hänfulla frågan:

- När får vi se *Internationalen* sluta behandla kommunistpartiet som en samling agenter inom arbetarrörelsen?

Men kärnpunkten i TL:s olika resonemang blir att KP:s ”återhållsamhet” är en fråga om vilja och om att regeringens legalisering av partier är en fråga om att vara ”smart”. Den bilden bidrar till att fördunkla snarare än att förklara. Det var det vi ville kritisera i TL:s första artikel.

Inga agenter

Vi har aldrig behandlat KP som en samling agenter. Tvärtom har vi försökt förklara det spanska KP:s agerande och legaliseringen av partiet i politiska termer. Vi har, liksom TL, sagt att regimen strävar efter en omvandling till en auktoritär borgerlig regim med en stark stat. Men vi har inte stannat där.

Vi har pekat på att de växande mobiliseringarna och den växande kampberedskapen hos den spanska arbetarklassen innebär ett stort hinder för dessa planer. Regimen söker därför utveckla en modell som gör det möjligt att kväva den breda aktiviteten och inlemma arbetarklassens massorganisationer i sitt projekt.

”Social pakt” är det uttryck vi använt för att beskriva den modellen. I korthet innebär den någon form av överenskommelse mellan regimen och arbetarrörelsens ledning. En överenskommelse som tvingar arbetarrörelsen till ett ansvarstagande för den borgerliga staten.

Arbetarnas mobiliseringar och KP:s växande inflytande inom arbetarklassen har gjort det allt svårare att gå förbi KP i etablerandet av en sådan ”social pakt”. Men samtidigt förutsätts att KP också visat sig berett att fylla sin roll i ”pakten”. Och det, menar vi, gjorde KP fr a under den ”svarta veckan” i januari/februari.

Politiken hämmar

På så sätt förklarar vi legaliseringen av KP utifrån regimens ”projekt” och inte utifrån någon speciell ”smarthet”. Samtidigt anser vi att den hämmande roll KP:s ledning har i mobiliseringarna måste förklaras utifrån den politiska linje partiledningen står för — inte utifrån dess ”vilja” i abstrakt mening.

Och att denna politiska linje är en klassarbetslinje — strävan efter en spansk variant av ”den historiska kompromissen” — kan det inte råda någon tvekan om. Partiledaren Santiago Carrillos erkännande av monarkin och kontrarevolutionens fana är bara de ytliga uttrycken för det.

Problemet för KP:s ledning är att många medlemmar inte följer denna klassarbetslinje. Något som blir ett än större problem för den när det finns starka krafter till vänster om KP.

När det gäller ”den revolutionära vänstern” var det inte för att vara elaka vi påpekade att organisationerna PTE och ORT inte längre arbetar inom arbetarkommisionerna och att deras planer på snabbt samgående har övergått i öppen kritik av varandra. Det var för att åtminstone antyda de politiska problem som TL helt undviker — och för att visa att den roll TL ger dessa organisationer inte är riktig.

Fiasko

För det första kan vi slå fast att dessa organisationers deltagande i de ”demokratiska samordningsorganen”, som t ex Coordinación Democrática, har blivit ett fiasko.

TL skriver att ”denna samordning har varit kraften bakom kampen för total amnesti och demokratiska och fackliga rättigheter”. Och han frågar oss om ”det skulle vara 'undfallande' att stärka vänstern i detta organ?”.

Förutom att det är fullständigt felaktigt att det skulle vara Coordinación Democrática som varit kraften bakom mobiliseringarna för amnesti etc, så är fiaskot ett faktum fr a mot bakgrund av de förväntningar dessa organisationer hade när de gick med i CD. De räknade med att kunna skapa en stark vänsterpol i Samordningen och utifrån den kunna ta initiativ till omfattande mobiliseringar.

Nu blev det inte så. Istället blev det borgarna och reformisterna som tog initiativ. Och som kunde använda PTE, ORT och en tredje organisation MCE för att förankra sina initiativ. När CD började förhandla med regimen hade ORT:s, PTE:s och MCE:s röster inte någon vikt alls.

Borgarna bestämde

Det var de borgerliga partierna och PSOE som bestämde vilka som skulle förhandla och om vad. De bestämde vilka medel som skulle användas för att sätta kraft bakom kraven. De bestämde vilka kompromisser som var acceptabla.

De som vann på dessa samtal var Suarez och den borgerliga och reformistiska oppositionen – inte ”vänstern”.

Därmed bidrog ORT PTE och MCE till att förankra det ”realistiska projekt” som Suarez står för. De bidrog till att skapa illusioner och falska förväntningar på ”demokratiseringsprocessen”.

Den andra frågan — ORT:s och PTE:s brytning med arbetarkommisionerna — är minst lika viktig. Den handlar i grunden om hur arbetarklassens enhet ska byggas.

Vid arbetarkommisionernas kongress i juli förra året utgjorde ORT, PTE och MCE en stor minoritetsströmning, alldeles klart den andra kraften efter KP. Då fanns också stora förhoppningar om en sammanslagning av de tre, vilket skulle ha lett till ett verkligt stort maoistiskt block i Spanien. Nu blev det inte så. Och det beror inte på vår illvilja, utan på dessa organisationers linje i förhållande till de krav klasskampen i Spanien ställde.

En annan uppfattning om massarbetet än PTE:s/ORT:s ledde dock till att MCE stannade kvar inom arbetarkommisionerna och började utveckla ett avancerat tendensarbete tillsammans med LCR.

Inre spänningar

ORT och PTE lämnade arbetarkommisionerna i oktober och började bygga egna ”röda”

fackföreningar. Initiativet ledde till ytterligare splittring och förvirring inom arbetarklassen, men resultatet blev också att PTE och ORT — trots sitt stora inflytande — allt mer kom att isoleras.

Dessutom har det lett till spänningar inom organisationerna. För PTE:s del har den sektaristiska positionen förstärkts på bekostnad av att ett stort antal militanter lämnat organisationen.

Inom ORT — där de gamla aktivisterna som var med om att bilda arbetarkommissionerna i slutet av 60-talet har ett stort inflytande — har det lett till en begynnande omprövning av den fackliga politiken. Det verkar idag som om ORT inom en ganska snar framtid antingen kommer att begära återinträde i arbetarkommissionerna eller i någon av de andra fackliga centralorganisationerna.

Denna strid vad gäller massarbetet har naturligt nog också lett till spänningar i kontakterna mellan de två organisationerna. Istället för en snar sammanslagning kan vi se hur avståndet mellan dem växer, något som också kommer till uttryck inför valet, där PTE och ORT deltar i varsin valfront.⁷

TL fnyser när vi pekar på dessa förändringar.

Ingen strid om ord

Vi menar istället att de är uttryck för den snabba utvecklingen av klasskampen i Spanien och för de krav revolutionärerna ställs inför.

TL tar upp en del andra frågor i sitt svar också, som vi får återkomma till, antingen i en senare polemik — eller i den fortsatta upptäckningen i *Internationalen* av utvecklingen i Spanien. Vi har här velat koncentrera oss på de två huvudfrågor som från början stått i centrum för polemiken.

Debatten mellan TL och oss gäller inte en strid om ord. Det är viktigt för utvecklingen i Spanien och den internationella solidariteten om det är han eller vi som står närmast sanningen. Och det är viktigt för det fortsatta organisationsuppbygget här i Sverige!

En av våra teser — som TL för övrigt inte alls tar upp — var att det till stor del är Förbundet Kommunistiska politiska linje som går igen i TL:s Spanien-analys. En seriös kritik av den analysen borde därför också kunna ha en del andra positiva återverkningar.

Lars Palmgren Tom Gustafsson

Fotnot:

ArbetarKamp ges ut av Förbundet Kommunist

ORT och **PTE** (Arbetarnas Revolutionära Organisation resp. Arbetets Parti) är två maoistiska organisationer **MCE** (Kommunistiska Rörelsen) är en tredje organisation med maoistiskt ursprung.

LCR (Revolutionära Kommunistiska Förbundet) är en sympatiserande organisation till Fjärde Internationalen.

⁷ I själva verket sammanslogs PTE och ORT till slut under namnet *PT* (Partido de los Trabajadores), men detta skedde först 1979. PT blev dock inte särskilt långlivat, det upplöstes redan året därpå. – *Red*

Lästips

Om utvecklingen i Spanien under denna period finns på marxistarkivet även artikelsamlingen (ur tidskriften *Kommentar*): [Partier och fackliga organisationer i Spanien 1976](#). Se även [Martin Fahlgren: Rapport om Spanien \(1978\)](#), som är en ”intern” rapport om arbetarrörelsen i Spanien, samt [Politiska partier i Spanien år 2008](#) som kortfattat redovisar den politiska utvecklingen från slutet av 1970-talet.

Dessutom finns mycket material om det spanska inbördeskriget, som ledde till Francos diktatur, se [Artiklar om spanska inbördeskriget](#) och [Böcker om spanska inbördeskriget](#).